

Kányádi Sándor
Válogatott versek

Szerkesztőbizottság:

**Fekete Vince
Ferenczes István
György Attila
Lövétei Lázár László
Mirk Szidónia-Kata
Molnár Vilmos**

Kányádi Sándor

VÁLOGATOTT VERSEK

Hargita Kiadóhivatal
Csíkszereda, 2012

A könyv megjelenését támogatta:

Hargita Megye Tanácsa

Válogatta és szerkesztette:
Fekete Vince

Sorozatterv: Léstyán Csaba

© Kányádi Sándor
© Hargita Kiadóhivatal

ISBN 978-973-7625-34-2

ARANY JÁNOS KALAPJA

Valami nagy megilletődöttség
szokott erőt venni rajtam,
valahányszor ott járok a szalontai
Arany János-múzeumban.

Már maga a Csonkatorony
iránt való tiszteletem
akkora, hogy jó félnapi
izgalomnak elég nekem.

S ilyen tiszteletlenségre hogy adhattam
mégis fejem, ma sem tudom...
Megírom, de az az öreg múzeumőr
azért meg ne haragudjon.

Böngészgettem a megsárgult
emlékek közt áhitattal.
De sokszor pirított reám
már eddig is az a néhány
üveggel borított asztal.

De most...
(talán mert csak magam voltam)
minden elfogódottságtól
egészen megszabadultam.

Úgy járkáltam, mint valami,
engedtessék e szó: rokon.
S derültem a bécsiesen fogalmazott
finom báli meghívókon.

Vajon ment-e el a bálba,
s ha elment, hát akadt-e, kit táncoltasson,

ékkövekkel cicomázva ment-e véle
a jó tekintetes asszony?

S hogy érezhette ott magát
a sok fényes udvaronc közt,
ő, aki még valamikor

cédulát írt Czégé Mihály
hátsó jobb lábra kesely,
fekete mén-csikajáról?

Ott az írás a többi közt,
megfakult már – negyvenhétből datálódik.
Olyan gonddal s szép magyarul
írta azt is, mint a Toldit.

Erről az jutott eszembe,
be megtisztulna a líra:
egyik-másik kollégám ha versek helyett
marhacédulákat írna.

Tudom, nem volt illedelmes
e gondolat s helyhez méltó.
De, amint már említettem, lehullt rólam
akkor minden illem-béklyó.

Szinte ugráltam a lépcsőn,
önmagammal kötekedve.
Nőttön-nőtt a kedvem s véle
bátorságom emeletről emeletre.

S hogy fölértem legfölülre,
hol a bútorai élnek,
alig tudtam ellenállni
egy kísértő párnás széknek.

S ott a fogas, s a fogason a kalapja!
Molyrágta és por porosul karimáján.
Ekkor biztatni kezdett az ördög:
Mi lenne, ha fölpróbálnám?

Föl kellene próbálni... föl!
„Tárgyakhoz nyúlni!”, de hátha...
Én istenem, de jó lenne,
ha ez a kalap találna.

Fölpróbáltam. Nyakamig ért.
Nagy volt, szörnyen nagy és örök.
Néztem, néztem, s még tán el is
mosolyodtam:
No de se baj, belenövök.

1955

GYERMEKKOR

Hóharmaton mezítláb jártam,
ólmos esőben bőrig áztam;
éjjel az erdőn, félelmemben,
hol sírtam, hol meg énekeltem.

S mindez úgy tűnik - most, hogy emlék -,
mintha egy tisztás szélén mennék
füttyörészve, hol alkonyatkor
őzek ittak ezüst patakból.

1959

ELSZABADULT, FUT A LOVAM

Elszabadult, fut a lovam,
tapodja a kantárszárat,
szűgybe szeget fejjel vágat;
fogjátok meg, ha tudjátok!

Fogjátok meg, kerüljete
elejébe, hogyha mertek. –
Húsz esztendeje kiáltoz
segítségért ez a gyermek.

Dőlnek a fák; csattog az ég,
villog iszonyú baltája.
Vágtat a ló, sír a gyermek
a holdtalan éjszakában.

1958

KÓBOR KUTYA

Előbb csak háztól házig verték,
azután ki a faluból.
Most két falu között tétován
hol ide, hol oda lohol.

Bátor kutya volt, eleinte
még meg-megkapta a botot.
S nézzétek:
hogyan elgyámoltalanodott!

A madártól is félrerebben,
állandó reszketés ina,
foga is már csak azért van, hogy
legyen mivel vacognia.

Szederjes nyelve vizet keres,
megvesz, ha nem talál.
Szája két felén undorítón
vegyül a könny s a nyál.

Sír. Vonyítana, de azt se mer,
hátha meghallja valaki. –
Menti a bőrét céltalanul,
míg bírják vérző lábai.

Menti a bőrét céltalanul.
Csak a bőre van, semmi más. –
Hol késel,
irgalmas vadász!?

1955

VIRÁGOKON MINTHA JÁRNÉK...

Virágokon mintha járnék,
úgy megyek, akár az árnyék.
mint a szellő, észrevétlen
lopom magam a sötétben,
fejem egyre lejjebb hajtón
eregélek a sánctartón.
A sánc mentén védten-védnek,
takarnak a kerítések,
nem áll útba a sövény se:
- talpamnak jó ismerőse -,
réseiből kengyelt tartva
billent át a túloldalra.
Még a hold is cinkostársam,
azért les ki olykor-olykor,
mutatja, hogy nekem szurkol,
nehogy valaki meglásson,
ha meglátnak, kibeszélnek
s az urad jól elver téged.

1952

A KÖKÖSI HÍDON

Lassított a vonat a kökösi hídon.
Jődögélt mögöttünk szaporán az alkony,
poros köpönyegét félvállra hajtva
föl is kapaszkodott a hátsó kocsira.

Lenn a Feketeügy feketén csillogott,
békességes esti harangszót ringatott.
Szívem köré apró, fényes tüzek gyúltak:
kerestem a parton, kerestem a múltat.

Béhunytam a szemem, hátha úgy meglátnám
Gábor Áron mestert szürke paripáján.
Prázmár felől szörnyű por és füst kavargott,
s dörögtek a hídfőn a székely harangok.

1955

A MI UTCÁNK

A mi utcánk olyan utca,
nem is utca, csak fél utca.

Egyik felén füstös, mohás
cserepekkal három faház.

Átellenben üres kert és
szegyzeszkákból rossz kerítés,

három fűzfa, térdig nyesve,
vigyázzat a verebekre.

A fűzfáktól kicsit fönnébb,
ahol már a végét hinnéd,

érkeztén a mi kapunkba,
megszusszan a keskeny utca.

Onnan aztán jobbra kaptat,
két kapu és három ablak

útját állja, s mondja: vissza.
Nem zsákutca: csak tarisznya.

Nem is módos, inkább szegény
(jaj, de nagyon szeretem én).

Innen csak indulni lehet,
s aki indul, visszajöhet.

Tisztesség dolgában mindig
tanulhat itt, el a sírig.

Becsületből, akit innen
tarisznyáltak, azt egykönnyen

nem fogja az élet piszka,
mert itt még a sár is tiszta. –

Nem is értem, az a pózna,
lenni a sarkon várakozva,

miért nem mer fönebb lépni,
lehet, hogy a fényét félti.

1956

HOLTOMIG ISMERETLEN

Mennyit egy maroknyi víz,
mennyit egy vonalnyi rajz
arcodból fölvilanthat;
holtomig ismeretlent
siratok, ha siratlak.

Olykor talán a málló
faldarab nyomán sejlő
véletlen-formált arc vagy;
holtomig ismeretlent
siratok, ha siratlak.

Máskor talán egy árnyék,
fű-, fa-, vagy virág-játék,
az is rád hasonlíthat;
holtomig ismeretlent
siratok, ha siratlak.

Földből és őszi égből,
talán fiam szeméből
naponta, minden percben;
siratlak holtomiglan,
holtomig ismeretlen.

1964

ÖREG KÚT AZ UTCA SZÁDÁN...

Öreg kút az utca szádán,
öreg asszony ül a káván.
Mint a botja, olyan görbe,
beleréved a vödörbe.

Nézi magát, motyog, motyog.
Mosolyt próbál - be nagy dolog! -,
de a mosoly nem sikerül,
abbahagyja kedvetlenül.

Jaj, mert az a félvödör víz
égeti, mint eleven tűz.
Ég a karja, ég a háta,
azért ült le a kávéra.

Én istenem, hányadik is!
Nincs a kútban most annyi víz,
amennyit ő eddigelé
húzott reggel s estefelé.

Ha az a víz egybefolyna,
fél falunak elég volna.
Nagy tó lenne, talán tenger,
elsírt, lenyelt könnyeivel.

Talán ezen, talán máson -
tűnődik az elmúláson.
Sokáig élt, nincs más bűne...
S ottfelejt magát ülve.

1956

MEGROZZANT AZ ÖREG MALOM...

Megrozzant az öreg malom,
lassan a víz ellopkodja:
elúszik a Nagyküküllőn
első csókom szemtanúja.

Viszi a víz a vén malmot,
az a lány is már rég asszony,
engemet is másnak kell majd,
más asszony kell elsirasson.

Korhadóban a malomláb,
melynél annyit várakozott
fehér lovam, kit azóta
rég megettek a farkasok.

De más, de más, de más minden!
A víz is más medret ásott.
De a csókom megőrizték,
őrzik szelíd csobbanások.

1958

ŐSZI ELÉGIA
Székely Jánosnak

Fölszáradt-e vajon a harmat
az erdő alján, vagy dérré változott?
Kijár-e még az a magányos
őzsuta alkonyatkor a tisztásra,
hol delelni szokott a telehold?

Szokásban van-e még a lombok
jámbor tereferéje, vagy vacogó
félelem, sorvasztó civakodás,
ágrólszakadt levelek siráma lett
a hajdani harmóniából?

Elfogyott a hold. Riadtan fut az őz,
gyapjasul magánya.
Szűkre húzott szemű éjszaka néz
ridegen a meddő mogyorókra s a
kikericsek mérgező csillagaira.

1963

TÉLI ALKONY

Nyírfák közé zuhant a nap.
Vereslik a nyírfa kérge.
Szájuk szélét nyalogató
farkasok gyűlnek a vérre.

Szűggyel törik a nagy havat,
árnyaik a völgybe vesznek:
borzongató
arabeszkek.

Szűkülnek és vonyítanak,
s egymás irhájának esve,
széttépik a vérző napot:
üvöltve száll le az este.

1963

HAJNALTÁJT, HAZABALLAGÓBAN

Hajnaltájt, hazaballagóban,
régi ismerős neszeket
libbentett felém a hársfasor:
juhok apróztak át a városon.

Egy sereg juh, két csacsi, két csobán
s három hatalmas farkashajtó
szaporázott a szállni lusta,
harmat-lucskos hajnali porban,
a kopott macskaköveken. –

Meneteltek, mentek némán,
ma született gyöngé bárány
szundított az elől menő,
öregedő csobán karján. –

A seregből olykor-olykor
ki-kibőgött szomorán
az anyajuh.

Valahonnan nagy messziről
jöhettek, mert alig-alig
vonzolódtak; a kutyák is
bágyatagon cammogtak,
s a lámpapóznák
tövét meg sem szimatolták.

Csak a körmök kopogása,
a bocskorok csusszanása
adta tudtul szánni való,
gyámoltalan vonulásuk.

Néztem őket,
s kicsit újra otthon voltam
a falumban, honnan egyszer
egy ilyen szép hajnaltájon
csöndesen kivándoroltam.

Néztem őket,
míg az utcafordulónál
tovatűntek. –

Aztán csak a gyapjú szaga
tétovázott a hársak közt,
s aprózásuk apró zaja
hallatszott még, s el-elhalón
az anyajuh bégetése.

És azóta tudom, látom:
a vénülő csobán karján
az a gyöngye, alvó bárány,
az volt az én ifjúságom.

1957

KÉT NYÁRFA

Én sem volnék, ha nem volnál,
ha te hozzám nem hajolnál,
te sem volnál, ha nem volnék,
ha én hozzád nem hajolnék.

Osztódom én, osztódom te.
Só vagy az én kenyeremben,
mosoly vagy a bajuszomon,
könny vagyok a két szemedben.

Köt a véred, köt a vérem:
szeretőm vagy és testvérem.
Köt a vérem, köt a véred:
szeretőd vagyok s testvéred.

Szellőm vagy, ki megsimogatsz,
viharom, ki szerteszagatsz,
szellőd vagyok, ki simogat,
viharod, ki szétszagatlak.

Ha nem volnék, te sem volnál,
én sem volnék, ha nem volnál.
Vagyunk ketten két szép nyárfa,
s búvunk egymás árnyékába.

1958

KÉTSZER KELT FÖL...

Kétszer kelt föl a telehold
egyetlenegy éjszakánkon;
kétszer kelt föl a telehold,
csak azért, hogy minket lásson.

Háromszor jött el a hajnal,
gyémántkulcsa hármat fordult;
háromszor jött el a hajnal,
s harmadszor is visszafordult.

Két telehold, három fényes,
harmatszemu hajnalcsillag,
állnak az ég delelőjén,
és csak nekünk világítnak.

1963

JÓ VOLNA...

Magdinak

Jó volna most egy szénaboglya
karjába dőlni, úgy, mint régen,
amikor apám megvert, és sírni,
kisírni magam lágy ölében.

Vegyülnének hajamba zörgő,
rakoncátlan, tört szénaszálak,
a forró könnyeim a boglya
ezer ujja közt szétfolynának.

És sírástól fáradt, zokogás rázta,
már szinte halni való testtel
elaludni a boglya karján,
aludni, míg leszáll az este.

1957

ÁLOM

Furcsát álmodtam az éjjel:
két csikót fogtam kötéllel,
két gyönyörű pejcsikót.

Szárközépig érő fűben
nyargalásztam velük, míg nem
egyik csikó elfutott.

És a másik, akin ültem,
azon nyomban, mint egy isten
olyan lánnyá változott.

De otthagytam - most sem értem -,
és kergettem egész éjjel
azt, amelyik elfutott.

1962

FORRÁS ÉS PÁSZTOR

Jót húzott a forrásból,
s útnak indult a pásztor.

Útközben sorra elkészönt
a hegyektől s a fáktól.

Jött, amerre a kis patak,
a jóízű forrásból.

És amint jöttek kettecskén,
meg-megálltak egypárszor:

nekihasalt, és jót ivott
a patakból a pásztor.

Aztán elváltak útjaik,
kétfelé mentek, máshol,

más hegyek, völgyek hajlatán
mendegélt már a pásztor:

nekihasalt, és jót ivott
a legelső forrásból.

1963

VÉN JUH AZ ŐSZ

Vén juh az ősz, kolompja egyre halkabb,
gyapja gubancos gizgazzal tele,
métélyes szemmel baktat
a hegyről lefele.

Hátába keni vérét az égalja;
és már senki se tudja, hogy
a sáros holdat hozza-e két kajla
szarva közt vagy a vizenyős napot.

1965

BÁNTANI ÉN NEM AKARLAK

Bántani én nem akarlak,
szavaimmal betakarlak,
el-elnézlek, amíg alszol.
Én sohasem rád haragszom,
de kit bántsak, ha nem téged,
az én vétkem, a te vétked,
mert akarva, akaratlan,
halálom hordod magadban,
s a fiammal, akit szültél,
halálom részese lettél,
és történhet már akármi
történhető, e világi,
oldhatatlanul köt hozzád
e magasztos bizonyosság,
világrészek, galaktikák
távolából is mindig rád
emlékeztet ez a vétked.
Kit szeressek, ha nem téged.

1965

EGYSZER MAJD SZÉP LESZ MINDEN

Egyszer majd szép lesz minden,
a telet s az őszi
félelmet, hidd el,
szerelmünk levetkőzi.

Úgy állunk majd a fényben,
mint a virágzó ágak,
büszkén viseljük szégyen
nélküli koronánkat.

Sötétben sem kell félnünk,
útjaink beragyogja
hajdani szenvedésünk
virrasztó teleholdja.

1964

TŰNŐDVE ÁLL A FÉRFI

Forró galambvért hullat
harmat helyett a hajnal;
sunnyít a fény a dombon,
az akác összerezzen.

Mezítláb megy a gyermek
az ösvény még didergő,
lúdbőröző porában,
vérző sarkától szeplős
lesz a behajló fűszál. -

Az ösvény még a régi,
és vércseppektől rozsdás
fűszálak hajlanak be;
Jézus-vére-fű - mondják.

Tűnődve áll a férfi,
szeme az ösvényt szántja,
bizonytalanul kérdi:
az én vérem, vagy mégis a
Meváltó vére volt?

1964

KÉRDÉSEK

Feküdtél-e már késeken,
háltál-e jégen meztelen,
hagyott-e már úgy el a vér,
öntött-e már úgy el a vér,
hogyan ne hallj, ne láss?

Borult-e rád már óceán,
nyelved volt-e már celofán,
robbant-e szét már szemgolyód,
mint a mélyvízből kifogott
halaké?

Voltál-e lábon égetett,
tépték-e ki a gyökered,
faragták-e a csontodat,
millió tonna súly alatt
nyögtél-e már?

Vertek-e földbe, mint karót,
rügyszett-e már két karod,
hullattál-e már lombokat,
voltál-e üresen maradt
fészek a fán?

1967

FÁTÓL FÁIG

Fától fáig a sűrűsödő alkonyatban
fától fáig lopja magát a gyermek
Én istenem csak vissza ne
csak ne gyalog kellene
csak le ne menjen a nap a tisztásról
legalább a csengettyűt hallanám

Meg-megtorpan futásra készen
kis szíve mint a mókus szökne bújna
borzongó nyárfalevelek közé de
hol vannak már a nyárfák hűtlenül
ott maradtak a tenyéryei tallérnyi
fillérnyi tisztáson
Visszafelé majd
sörényébe markolok Vágtába jövök
csak addig a vastag bükkig ha még
az innen számított ötödik fáig

Őznek rókának farkasnak lenni
bokornak ágnak avarnak lenni
madárfészeknek lenni
madártojásnak lenni
nyárfalevelnek lenni
kakukkkhangnak lenni
csak lovait kereső kisfiúnak
ne lenni

Még két fáig három fáig
Hallom Nem hallom Hallom
Ha eljutok addig a gyertyánig
katona leszek hajóskapitány leszek
fölfedezem Amerikát Amerika is
elveszhet de én megtalálom

Sörényébe markolok
Még egy Még három
Próféta leszek betegeket gyógyítok
Jézus leszek
föltámasztom édesanyámat
Tovább tovább most már hallom
„Áprilisnak bolondja
fölmászott a toronyba
megkérdezte hány óra
Fél tizenkettő
Fölmászott a toronyba”

Most nem hallom biztos állnak
jöllaktak már bóbiskolnak
Hogy a kutyák ennék ki a bendőjüket
hogy a farkas
Sírni kéne énekelni
éjnek lenni
nem is lenni
csak ne kéne beljebb menni

Jól eljöttem Hol a tisztás
Még csak öt fát megyek s akkor
„Ördögborda ördögborda
mézes lett a mackó orra”

Szól a csengő most is hallom
Jól eljöttem Hol a tisztás
Innen még visszatalálok
Morzsát hintek
gallyat török
nevemet a fába vésem

Szól a csengő most is hallom
folyton hallom hallom régen
Hallottam az anyaméhben

Megvár a nap
meg a nyárfák
Róka-alkony farkas-éj
haladj tovább fától fáig
biztasd magad kislegény

Rég nem hallod mégis hallod
Hold világol a tisztáson
Már a hold is lemenőbe
Morzsáid felcsipegették
gallyaid a fák kinőtték
Neved heges hieroglif
Szár az ágon csüng a csengő
lovad farkas tépte széjjel
Dzsungel már az erdő
Anyatej
Hangyatej

Tovább tovább fától fáig
„Mézes lett a mackó orra
rá is szálltak a legyek”

Elszisszent az út alólad
Nyárfák félelme ülepült
homlokod pólusaira
De csak tovább fától fáig
Nincs az a film az a magnó
vissza ez már nem játszható

Kínálkozó ágak
hurkot himbáló filozófusok
„C'est la vérité monsieur”
„Die letzte Lösung mein Herr”
„Fél tizenkettő
bolond mind a kettő”

Tovább tovább fától fáig
magad lopva
botladozva
Anyatej
Hangyatej
Ecet

1968

JÓ SZÁNÚT, JÓ FEJSZE

Jó szánút, jó fejsze,
szán előtt két szürke.
Szálerdő, egyenes;
repül a két deres.
Jó csizma, jó ujjas,
két legény, két szíjas
csíki vagy gyergyói,
Küküllők tájáról,
szép Nyikó mentéről
két idevalósi.
Szót ritkán cserélnek,
énekekkel beszélnek,
megnézik félszemre,
kéznél-e a fejsze.
Nagy havas, nyugalmas,
csöndje is hatalmas:
akár a jövőendő,
hallgat a szálerdő.
Mintha csak hám nélkül,
biztató szó nélkül,
táncolva, prüsszkölve
vágat a két szürke.
Átal a nagy erdőn,
hegy-völgyek hajlatán,
ezer tél havában
farolva fut a szán.

1969

MEZÍTALÁB

Lehúztuk a cipőt is,
úgy mentünk, kéz a kézben.
Ázott hajad esővíz-
illatát most is érzem.

Tapicskoltunk a sárban;
sikolyaidtól bokrosodva
futott a sáncban
a sárga patakocska.

- Gyermekkoroddá lennék
érted, te kedves.
- Te jó, te drága.

Társtalan lép az emlék
a kármin-köröm pettyes
tavaszi sárba.

1967

TÉLI SZONETT

Megszagol, táncol, két lábra áll,
dörzsölődik, megnyalogat,
mint valami kölyök-halál,
a felborzolt bundájú fagy.

Védem magam: félszegen hadonászok,
irtózattal és ijedt-szelíden,
mint akinek hajdani kutyaharapások
emléke sajdul reflexeiben.

Diadallal s megkönnyebbülten
csapom be az ajtót orra előtt,
s kezdek levetni magamról minden
levethetőt.

Hiába a forró fürdő s a téglá:
nyüszít s én vacogva bújok a kanapéra.

1966

FÜGGŐLEGES LOVAK

Román Viktornak

Mikor tomporára rogyan a ló
s két mellső lába mint a szolgáló
kutyáké tört csúddal szinte
ujjat növesztő patákkal csügg alá
s a nyak egyetlen nyerítéssé nyúlva
majdnem lóhossznyira nő
aránytalanul kicsire zsugorodik
az amúgy is aránytalan fej
az üreggé válás döbbenetével
dudorítja a szemet a szemgödör
mikor hályoggá sűrűsödik az ég
torokba csusszan a nyelv
s tehetetlen súlya alatt
heréi szétrobbannak
Ó a függőleges lovak fájdalmánál
nagyobb csak a tíz ujjbegyben
feszülő lehet mely tárgyilagosan
s hangtalan szoborrá gyúrja
a rettenetet

1967

NÁDSZÁL

Fölégették a nádat,
most pernye és korom
és árván maradt árnyak
gyászolnak a havon.

Nem zizzen nád a nádhoz,
csönd van és nyugalom,
csupán egy szál kiáltoz
a befagyott tavon.

Egyedül egy szál rongyos
befagyott nád rikoltoz;
- önmaga váza már -,

vijjog, verdesi véres
szárnyát a fényes jéghez,
mint egy madár.

1967

HÁBORÚ

Behúzódtunk mind a pincébe,
kádak és réparakások mögé;
lapultunk, szorultunk egymáshoz:
legbelül, sőt legalul, a korommal
csúfított, homlokra húzott kendővel
vénytett süldőlányok. Odakint
masíroztak, szekerek, ágyúk,
tankok dübörögtek: a front
ment vagy jött éppen. Valami
olyasféle melegség kezdett
szétáramlani bennem, amelyet
csak néha éreztem még, tavaszi
estéken az internátusi ágyon;
s már a városka köhögő
kis villanytelepének ütemére
dübörögtek a hadak odakint;
mintha egy másik testet
kapcsoltak volna ereimbe: két
forrón szorító comb, két pihegő
mell nyomult mind közelebb, közelebb.
Vicogtak a lányok, tikkadtan
pisszegtek a legények. – Mások is
ezt teszik, számár – súgta egy kéz,
nem is a ruhám, a bőröm alatt.
– Legény vagy te már, szerencséd, hogy
nem vagyok a sorozó bizottságban –
mondta nevetve és szoknyáját
egyetlen rántással eligazítva
a fiatal hadiözvegy, mikor
kinyílt az ajtó, jelezve, hogy a
hadak elvonultak; és a lesütött
szemű, korom-maszatos lányok
bűntudatos libasora után

eltűnt a pincefölgáróban.
Két gyönyörű térdhajlatától
a pince még
sokáig világos maradt.
S én részemről a háborút megnyertnek
nyilvánítottam.

1967

T. Á. SÍRJÁRA

Négy szép holló talpig gyászba
rászállt a két cserefára.

Tövíg égtek a villámok,
ragyog újra a magasság,
leng a fény a lomb közt, mint a
kaszák, mikor fölakasztják.

Ősszel aztán a két vén fa
bronzba önti lenn a hantot;
jönnek majd és megcsodálják,
mint egy ledöndült harangot.

Farkas üvölt, öltözködnek
a hollók majd patyolatba;
csillagot tart ölelőleg
karjaiban a két nagy fa.

Kívánhat-é ember többet:
derékaljnak szülőföldet
s két cserefa tömött árnyát
szemfedőnek.

1966

KICSI BEHAJLÓ NYÁRFA
Gy. Szabó Béla metszete alá

Kicsi behajló nyárfa
ujját a vízbe mártja,
árnyat csipkéz a locska,
lépésnyi kis Szamosra.

Ennyi a kép, és pár szál
sáson szitakötő-pár.
Ennyi a kép, csak ennyi
s nem lehet elfeledni.

Hordod életen átal
a többi aprósággal:
édes anyai szókkal,
együtt az első csókkal.

Viszed e röpke rajzot.
E szelíd kép a pajzsod,
miközben lótsz-futsz, térülsz,
és minden nappal vénülsz.

Mented, akár az űzött,
majd fáradtan kitűződ
végső hazád: magányod
fölibe, mint a zászlót.

Aztán csak fekszel, fekszel,
arccal a csillagoknak,
s a nyár s a víz még egyszer
fölötted elsusognak.

1966

NYERGESTETŐ

*A néhai jó öreg Gaál Mózesre,
gyermekkorom regélőjére is emlékezve*

Csíkországban, hol az erdők
zöldebbek talán, mint máshol,
ahol ezüst hangú rigók
énekelnek a nagy fákon,
s hol a fenyők olyan mélyen
kapaszkodnak a vén földbe,
kitépni vihar sem tudja
másképpen, csak kettétörve,
van ott a sok nagy hegy között
egy szelíden, szépen hajló,
mint egy nyereg, kit viselne
mesebeli óriás ló.

Úgy is hívják: Nyergestető;
egyik kengyelvasa: Kászon,
a másik meg, az innenső,
itt csillogna Csíkkozmason.
Nemcsak szép, de híres hely is,
fönn a tetőn a nyeregben
ott zöldellnek a fenyőfák
egész Csíkban a legszebben,
ott eresztik legmélyebbre
gyökerüket a vén törzsek,
nem mozdulnak a viharban,
inkább szálig kettétörnek.
Évszázados az az erdő,
áll azóta rendületlen,
szabadságharcosok vére
lúktet lenn a gyökerekben,
mert temető ez az erdő,
és kopjafa minden szál fa,
itt esett el Gál Sándornak

száznál is több katonája.
Véres harc volt, a patak is
vértől áradt azon reggel.
Támadt a cár és a császár
hatalmas nagy hadsereggel.
De a védők nem rettentek
– alig voltak, ha kétszázan –,
álltak, mint a fenyők, a harc
rettentő vad viharában.
Végül csellel, árulással
délre körülvették őket,
meg nem adta magát székely,
mint a szálfák, kettétörtek.
Elámult az ellenség is
ekkora bátorság láttán,
zászlót hajtva temette el
a hősokeket a hegy hátán.
Úgy haltak meg a székelyek,
mind egy szálig, olyan bátran,
mint az a görög háromszáz
Termopüle szorosában.

Nem tud róluk a nagyvilág,
hőstettükről nem beszélnek,
hírük nem őrzi legenda,
dicsőítő harci ének,
csak a sírjukon nőtt fenyők,
fönn a tetőn, a nyeregben,
s azért zöldell az az erdő
egész Csíkbán a legszebben.

1965

NOÉ BÁRKÁJA FELÉ
a Nagy Imre-festmény hátára

Be kell hordanunk, hajtanunk mindent.
A szavakat is. Egyetlen szó,
egy tájszó se maradjon kint.
Semmi sem fölösleges.

Zuhoghat akár negyvenezer nap
és negyvenezer éjjel, ha egy
buboréknyi lelkiismeret-
furdalás sem követi a bárkát.

Mert leapad majd a víz.
És fölszárad majd a sár.

És akkor majd a megőrzött,
a meglévő szóból újra-
teremthetjük magát
az első búzaszemet,
ha már igével élünk
tovább nem lehet.

1973

ÉRZELMES KÖLTEMÉNY

emlékezzél meg rólam is egyszer
te huszonegyedik századi
szelíd kecskepásztor
míg félkönyökre dőlve
egy tisztáson szalonnázol

tudtam egy könyvrealó
dűlő- és határnevet
s forrásokat melyekből
ha tenger nem is
de egy jókora tó
kicsurgott azóta
falvak városok
utcák nevét tudtam
s hidakét
földrészeket jártam be

álltam az ararát lábánál
a vezúvon s az empire state
building tetején
falut fűthettek volna
kézfogásaim szétosztott
s kapott melegével
ha még idejekorán beér
a bioenergetika

emlékezzél meg hát rólam is egyszer
te huszonegyedik századi
szelíd kecskepásztor
mikor bicskádat bekattintva
nekihasalsz és jót iszol
a forrásból

1974

JÖNNEK HOZZÁM

jönnek hozzám hajnalonta
ködbe bújva lopakodva
jönnek hozzám hajnalonta

honnan jönnek mit akarnak
csontomig ki mért takarnak
csontomig ki mért takarnak

kebelembe rezgőnyárfát
kötnék alá árva bárányt
mért ültetnek rezgőnyárfát

szívem májam mint a gyermek
akit ha kell ha nem vernek
akit ha kell nem vernek

szívem májam mért szedik ki
szívem májam mért szedik ki
s vetik a kutyaéknak enni

kötnék bár egy tiszta gyolcsba
annyit érdemeltem volna
kötnék bár egy tiszta gyolcsba

két szememen ki-bejárnak
elmenőben meggyaláznak
két szememen ki- s bejárnak

földdel tömik be a számat

1976

FEKETE-PIROS

*leíró költemény, melyet szereztem
a kolozsvári Malomárok és Telefonpalota
közti járdaszigetről az ezerkilencszáz-
hatvanas-hetvenes esztendőkből csütörtök
és vasárnap délutánonként.*

Fekete-piros csütörtök
és vasárnap délután
– amikor kimenős a lány –,
fekete-piros fekete
táncot jár
a járda szöglete.

Akár a kéz, ha ökölbe kékül.
Zeneszó, énekszó nélkül.
Egy pár lány, két pár lány
fekete-piros fekete
táncot jár.

Kolozsvári telefonház,
száz az ablak, egyen sincs rács,
ki-bejár a világ rajta,
de azt senki sem láthatja.

Egy pár lány, két pár lány
fekete-piros fekete
táncot jár.
A magnó surrog így,
amikor hangtalan másol.
Sír a csizma, sír
a szédítő táncról:
tatár öröm, magyar bánat,
megszöktették a rózsámat.
Ha megnyerte, hadd vigye!

Fekete-piros, fekete
táncot jár
a járda szöglete.

Mintha tutajon, billegőn,
járnák süllyedő háztetőn,
alámerülő szigeten,
úszó koporsófödelen.

Fejük fölött neon-ág,
csupa világ a világ!
Ecet ég a lámpában,
ecet ég a lám-pá-ban.

Anyám, anyám, édesanyám,
gondot mért nem viselsz reám.

Föl-föllobban
egy-egy dallam,
– amit talán csak én
a botfűlű hallhatok,
akiben kézzel-lábbal
mutogatnak a dallamok, –
föl-föllobban
egy-egy dallam,
s mint a gyertya a huzatban
kialszik.

Szamos partján mandulafa
virágzik;
fekete-piros, fekete
táncot jár
a járda szöglete.

Körbe-körbe
majd pörögve
majd verődve

le a földre
föl az égre
szembenézve
sose félre:
egy pár lány, két pár lány
fekete-piros fekete
táncot kár.

Honnan járnak, honnan hozták,
honnan e mozdulat-ország?

Szétlőtt várak piacáról,
csúrföldjéről, még a sátor
vagy a jurta
tüze mellől, röptette föl
a csípők, a csuklók, térdek
katapultja?

Vagy régebből, húszezerből?
Még a nyelv előtti ködből
teremti újra – az ösztön?
Akár a szemek mandula-
metszését az anyaméh
szent laboratóriuma?

Honnan járnak, honnan hozták?
Honnan e mozdulat-ország?
S milyen titkos adó-vevők
fogják, folyton sugározván,
az egyazon vér és velő
hullámhosszán?

Akár a kéz, ha ökölbe kékül.
Zeneszó, énekszó nélkül.

Egy pár lány, két pár lány
fekete-piros-fekete
táncot jár.

A magnó surrog így.
S amit ha visszajátszol?
Koporsó és Megváltó-jászol.

1972

LÓ ÉS LOVAS

föl-fölhorkan a ló
cimpája ina reszket
vadszapot érez

félve lép mint a vak
meg-meghajlik a föld alatta
zsombékos süppedékes

se kantár se sarkantyú
csak egy sovány kötőfék
s két elszántan szorító térd

a zubogó patakot hallod-e
vagy ereidben
a vért

ugratni kéne
ha volna túlsó part

1973

KÉPESLAP
Szász Endrének

most tél van itt nálunk nagy hó békebeli
a föld szintjét jó fél öllel megemeli

az éjszakák megannyi mammuthallgatás
az ember mást se tesz napokig csöndet ás

befagyott magányunk jégpáncélja alatt
dédelgetünk egy-egy piros szemű halat

kaparja kitartóan a tájat a tél
hatalmas zsilettje a szél

míg bruegheli tökélyel zúzmarát
virágozik olt mentén a fűzfaág

és átüt mindenben mint tépésen a vér
a hófehér

1973

DALOCSKA

sziszegő szerelem
novemberi eső
kihült ölelések
szalmáján neszező

megállt az éjszaka
fordulni nem akar
mindenegy percével
csontomig kitakar

1973

A HÁZ ELŐTT EGÉSZ ÉJSZAKA (*reminiscencia*)

a ház előtt egész éjszaka
ott állt egy terepjáró
égő féklámpával állt
mintha csak éppen akkor
érkezett volna mintha
éppen indulni akart volna
szellőztettem már lefekvéshez
készülődve kihajoltam
ki szoktam nézni mielőtt
az ablakot becsuknám és
akkor megláttam égő
féklámpával a terepjárót
nofene szaladt ki a számon
történt valami kérdezte a feleségem
semmi mondtam csak egy terepjáró
miféle terepjáró afféle
terepjáró mondtam a függönyt is
eligazítva innen is talán
látható mondtam az
ablak sarkához húzódva
innen a függöny mögül
ha éppen kíváncsi vagy rá
nem kell a szemközti háznak is
mindent látni mondtam
egy kis eltalált odalapulással
ha a megfelelő szöveget elkapjuk
csukott ablakon át is
lelátni még a járdából
is egy-két arasznyit befoghat
a tekintet még örültünk-forma
is egy picit a fölfedezésnek
mert majdnem két évtizede

élünk itt a harmadikon és
mostanig még soha nem jöttünk
rá hogy milyen aránylag
megfelelően leleshetünk
vajon ott van-e még kérdezte
későbbben már a paplan alól
a feleségem hogy ott van-e
tényleg megnézem ha gondolod
megnézhetem mondtam ott állt
égy féklámpával
mintha csak éppen akkor
érkezett volna mintha
éppen indulni akart volna
érdekes mondtam és
kimentem a fürdőszobába
tettem-vettem még garga-
lizáltam is mert a torkom
is mintha egy kicsit
kapart volna vagy mifene
még mindig ott van
suttogta a feleségem
egy picit meg is ijedtem
ahogyan a függöny mögül
kisuttogott amikor beléptem
mellé szorultam én is
és szégyelltük mind a ketten
hogy milyen hallhatóan
ver a szívünk majd elmegy
ha megunja lefeküdtünk
vártam vártam amíg el-
alszik az asszony
akkor aztán nagy óvatosan
újra az ablakhoz lopakodtam
ott van-e még kérdezte a
feleségem s én zavaromban
azt mondtam hogy csak

az eget akartam
úgy hallottam mintha
eleredt volna az eső
és nem esik kérdezte
nem esik mondtam és
ott van-e még
ott állt égő stoplámpával
mintha csak akkor
érkezett volna mintha
éppen indulni akart volna
ott áll most is pedig
már hajnalodik ott áll
most is míg ezt a verset
kopogom mert mi mást
is tehetnék elaludnunk
már úgyis reménytelen

1977

MÉG CSAK EZUTÁN

még csak ezután ahogy öregszik a szív a szem
még csak ezután ahogy nehezedik a kéz s a
mondat egyre több félténivalóval a háta mögött
egyre sebezhetőbben s mégis tétova nélkül
naponta végső lépéseire szánja el magát
még csak ezután még csak ezután csak ezután
kezdődik a gyötrelmek gyötrelme percenként
megmérettetel s önnön kételyeid tisztító-
tüzébe vettétel krónikás

1974

DAL

elhúzza két konok bivaly
ha nekitérdepelhet
elhúzza két konok bivaly
ezt a megrakott földet

nekitérdepelt két bivaly
egyéletem-halálom
nekitérdepelt két bivaly
recseg-ropog a járom

csillagképekké roppanó
járomszög járompálca
ígésül ami látható
se füst se köd se pára

csak távolodó szuszogás
csak közeledő távol
gyűrűző ostorcsattogás
s egy mezítlábas lábnyom

1976

VOLNA MÉG

pedig volna még
volna még valami
mondanivalóm
a nyíló nárcisz-
mezőkről például
az alkonyi szélben
riadtan lobogó
hegyi füvekről
a hegyekről a folyókról
égről és földről
a tengerekről
az óceánok alatt
vergődő tűzhányókról
a szerelem végtelen
napéjegylenlőségeiről
amikor az idő is
ellankad mint a patak
ha szomját oltja
benne a szarvas
egyszóval kettőnk
dolgáról az emberiség
nevében volna még
talán volna még

1976

TÖREDÉK
(Mint hómezőn a vadlúd)

mint hómezőn a vadlúd
kihűlő kráterek
párája pár gyerek
ha mit még hátrahagynunk

volna és lesz kinek
mint hómezőn a vadlúd
ha mit még hátrahagynunk
elég ha sejtitek

mint hómezőn a vadlúd
s kihűlő kráterek
ámuló pár gyerek
ha mit még hátrahagynunk

ha nem is értitek
mint hómezőn a vadlúd
ha mit még hátrahagynunk
fakuló képeket

úgy-ahogy összetartó
szúette képkeret
elég ha sejtitek
hogy itt miről is van szó

1972

HALOTTAK NAPJA BÉCSBEN

Befonnak egyszer téged is
valami pompás koszorúba
idegen lesz majd és hideg
minden akár e bécsi utca
elgurulsz mint egy villamos
utánad felgörbül a vágány

kutyatej páfrány
tör át a járdán

kit érdekel hogy erre jártál

Oszlopnak vetett háttal
hallgattam az ágoston-rendiek
fehérre meszelt templomában
hallgattam a rekviemet

Mert a legárvább akinek
még halottai sincsenek
bora ecet könnye torma
gyertyájának is csak korma
álldogálhat egymagában
kezében egy szál virággal
mert a legárvább akinek
még halottai sincsenek

Mondják hogy ítéletidő tombolt
összeért a temető s a mennybolt
vízszintben állt ösvénnyel az árok
egymást se látták a gyászhuszárok
toccsantak térdig tövig derékig
senki se látta mégis beszélnek
és a sírok is mint a leláncolt bárkák

táncoló farukat föl-le-föl dobálták
volt minden egérlyuk gurgulázó korsó

s hogy elúszott volna akkor a koporsó

dunából tengerbe
ki az óceánra
dunából tengerbe
ki az óceánra

úszik a koporsó
zene a vitorla
úszik a koporsó
zene a vitorla

Menjen innen kis vörös gömböc
rúgott felé a fitos kis kóristalány
és wolfgang amadeus mozart
a megszégyenítéstől még vörösebben
kioldalgott az öltözőből
a gnädige frau nem győzte várni
a kocsi nemsokára visszajön
hajolt földig a cseh portás
és wolfgang amadeus mozart
kilépett az utcára
föltekintett a csillagokra
a csillagok épp akkor kezdtek
fürödni a fölérkezett muzsikában
és wolfgang amadeus mozart
megtörülgette homlokát
és nekivágott gyalog

dunából tengerbe
ki az óceánra
úszik a koporsó
zene a vitorla

Mit szólhat isten amikor
heréltek zengik az ő dicsőségét
csupa semleges hang neutrum
neutrum neutru-u-um

Mondják sőt írja az histoire de la musique
encyclopédie de la pléiade egyébként
kolozsvárott a vasile alecsandri tíz szám alatt
lakó dr schuller rudi barátom bárkinek aki
franciául nem értené szívesen magyarrá né-
metre vagy románra fordítja azt a részt
hogy a nagy utazók les grands voyageurs állítása
szerint a legistenhátamögöttibb les plus lointaines
civilizációk bennszülöttei akik a szomszédos
törzs tamtamja iránt is teljesen közömbösek
valának
egyedül mozart zenéje hallatán kezdték
hegyezni a fülük

Fehér templomokban
fehér imádságot
hej regő rejtem

fekete templomban
fekete imát
hej regő rejtem

fekete templomban
fekete imát
hej regő rejtem

fekete templomokban
fehér imádságot
hej regő rejtem

azt is megadhatja
az a nagy úristen

Gágogó ludakkal
hárogó récékkel
tetves csirkékkel
varas malaccal egy-
közös tenyéryni udvarról
alkoholmámorban fogant
koszos kis kölykök
serege bámul
a hangnál sebesebben
tovaívelő gépek egére

szállj le világ
állj meg világ
sohase érünk utol

Oszlopnak vetett háttal
hallgattam az ágoston-rendiek
fehérre meszelt templomában
hallgattam a rekviemet

Dies irae dies illa
szórhat szikrát a favilla
festve divat a szempilla

megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni

az a nap ha mégis eljő
lobbot vet égnek a felhő
lábbon lángol minden erdő

tüzet immár sokat láttunk
égő várost is csodáltunk
poklok poklára is szálltunk

megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni

csak a bíró késett eddig
bűn bűn alól új bünt vedlik
s nem tudhatjuk vajon meddig

tartatunk ítélet nélkül
s mint bűnhódtunk azt is végül
nem róják-e vissza vétkül

megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni
megásni tűz elföldelni

lám a kétség belénk dobban
hihetünk-e vajon abban
mi sem marad megtorlatlan

Ezerkilencszáznegyvennégy június másodikán
nagyvárad szőnyegbombázásakor egy anyának
négy szép gyermeke maradt a romok alatt
kettő négy hat nyolc
éves korukban ölték meg őket
mondja el minden esztendőben a feleségem
amikor idáig ér a naptár-igazítással
ez az ő békeverse

poklot miattuk ki reszket
aki győzött aki vesztett?

bűn a vég és bűn a kezdet

Kezdem megszokni hogy a kéz
nehezen moccan kézfogásra
elmarad vidám parolája
s a tekintet semmibe néz

még szelídnek indul a szó
de már a mondat enyhén karcos
és sejteti a riadót
mely mindnyájunkra annyi bajt hoz

jó volna kezét rázni ismét
s a vállat átölelni testvér
mielőtt bután el nem esnék
mielőtt bután el nem esnél

Én királyom nagy királyom
ki születél kolozsváron
gyertyámat most érted gyújtom
szál virágom néked nyújtom

mennyben s pokolban szószóló
légy érettünk közbenjáró

Fölséges uram kend
hogyha férközése
volna közelébe
kérje meg odafent

hogy vetne már véget
a nagy protokollnak
dolgaink romolnak
s bizony hogy avégett

s lenne védelmünkre
hogy ne kéne nyelvünk

féltünkben lenyelünk
s önnön szégyenünkre

Küküllő-angara
maros-mississippi
küküllő-angara
maros-mississippi

hazamegyek haza
már maga se hiszi
hazamegyek haza
már maga se hiszi

szóródik folyton porlódik
él pedig folyton porlódik
szabófalvától san franciscóig
szabófalvától san franciscóig

Uram ki vagy s ki mégse vagy
magunkra azért mégse hagyj
ajtódon félve kaparász

kis szárnyával e kis fohász
gyermeki hangon gügyöget
dícsértessék a te neved

Aj miféle népek volnánk
szégyentől mért ég az orcánk
mivel vétettünk mi többet
mint akár a legkülönbek

vén zsidók ószövetségi
nyelvével kéne most élni
de hallgatunk senki sem mer
feleselni az istennel

verjed bartók verd a dobot
frakkod szárnya tüzet fogott
ég a kunyhó ropog a nád
tüzet fogott ég a világ

Harmincnyolc éves voltam amikor
krisztina a majdnemhogya meztelen
szép stájer lány egy pohár whiskyre
hívott engem a singerstrasse sarkán
szegény vagyok szívecském s idegen
macht nichts mondta halottak napja van
megittunk aztán kétszer két felet
az zsuzsanna az szép német leány
bécsben lakik tiefengrab utcáján
was für ein gedicht
vier jahrhunderte alt
piros rózsza tündöklik orcáján
szép kaláris tetszik az ajakán
kit sok vitéz kíván

szép voltát csudálván
de csak heában szeretik sokan
lennék ma néked ingyen a zsuzsannád
de gyász a gyász halottak napja van
többet szólnom dolgunkról nem szükség
csókot adott kedvesen cuppanósat
s intett elég ha két schillinget
hagyok a ruhatárnál

Hallgattam hát oszlopnak vetett háttal
az ágoston-rendiek
fehérre meszelt templomában
hallgattam a rekviemet

Volt egy kevéske földünk-kertünk
isten előtt se térdepeltünk

üggel-bajjal de megvalánk
panaszra nem nyíltott a szánk
fohászra is inkább szokásból
s hogy őrizne meg a kaszástól

Rólam is majd emlékezzél
megvizült hátamon az ing
mint a bujdosó kossuth lajosén
mikor a törökhöz folyamodott
megvizült hátamon az ing
olyan egy beszédet vágtam ki én is
rossz lábom a kapunyílásba vetve
nehogy becsaphassa az orrom előtt
mert akkor oda az egész virrasztás
égen volt még a
hajnalcsillag amikor
odaültem a kapujába
nehogy elszalasszam ma is
megvizült hátamon az ing
akár a szegény kossuth lajosén
fél kezem a kapukilincsen a másikkal
botomat szorongattam mint a torkomat
a visszanyelt szavak
finomnak kellett lennem
különben nem érek célt
s ott rothad a kicsi rossz szénám
akárcsak a tavaly a kicsi rossz
szénám amit a tagútban kaszáltam
a tagútban s harmadában amit régebben
nagyidő elleni harangozás fejében
a minden háztól kijáró kupa
búza mellé ingyen jussolt a
falutól a harangozó
megvizült hátamon az ing
amíg kértem a mérnök urat
adna egy fogatot

arat a nép
mindenki a mezőn
áll az iga
ingyen eszik a ló
közérdek is hogy az a kicsi rossz
széna fődél alá kerüljön
a harmada csak az enyém
a harmada
majd meglátjuk úgy dél felé
hé-te-hé hé-te-hé
suhintotta felém a szót
úgy dél felé
hogy suhant volna válaszul a bot
de akkor oda a cél a kicsi
rossz szénám hé-te-hé csavarni
lehetett volna az inget a hátamon
mint a szegény bujdosó kossuth lajosén
ott égje el a tűz
vagy ott rothadjon ítéletnapig

s már nem is a lába
a botja hozza
az én hetvenen túli
földig alázott
édesapámat

Róla is majd emlékezzél
akiért a földre jöttél
jézus meg ne feledkezzél

adjad hogy jó véget érjen

de szándékod felől kérdezd meg
mielőtt harsonáid megfúvatnád

Rikító rézpetúniák
szirmain gyémánt harmat
fürdőző pufók angyalok
tomporára rápall a karnagy

mise és mese csörgedez
eltrillázgat a szoprán
és földöntúli édeni
nyugalmat balzsamoz rám

párától glóriás
puliszka-óriás

susog a tej
surrog a tej
csobog a tej
a bársonyos
az édes

csak ennyi kell
csak enni kell
csak ennyi kell
az esti
üdvösséghez

mise és mese csörgedez
köcsögök cserépfazekak
messzi beszéde hallszik

kérődző kedves bivalyokra
gondol a tej
s megalszik

Tu ești văpaie fără grai
de dincolo de matca mumii
te vagy a láng a szótalán

az áldott anyaméhen túli
világvégét érintő angyalok
szárnyaitól szoktál kigyúlni

ó itt maradnom adj erőt
örökre itt legyek megáldott
hol sötéten enyésznek el
gyilkos hiábavalóságok

nem tudhatja század se szem
oly mélyre nem lát olyan távol
hová fészkekre menekít
egy tűzpillangó a halálból

Befonnak egyszer téged is
valami pompás koszorúba
idegen lesz majd és hideg
minden akár e bécsi utca
wie die glocken ihren schall verloren
felejtet hamar minden örömed

Akarva nem akarva
itt meg kell állanunk
valami eltakarta
vezérlő csillagunk

pedig sehol egy felhő
nincs egy tenyérnyi folt
más csillag sincs ha feljő
egymaga lesz a hold

ormok és tornyok dőlnek
egymásra hangtalan
minden ránca a földnek
kisímul boldogan

ki elkezdett bevégez
nincs gondunk ezután
talpunk alatt a csöndes
gömbölyű óceán

Ahogy a harangok a harangszót
felejttem hamar minden örömöm

bort ide angyalkák az ajtóm elibe
világból válni akarok
szabadok közé szállni

Utána már semmi sem következhet
csak a lebegés olyan szegényen
akár egy hidrogénatom
de megkísérthet még a félsz
ha netán eszükbe jutna
elvenni az egyetlen megmaradt
elektronunkat is

így legalább
megvolna még a remény a tíz-húsz
milliárd évnyi jövődőbe vethető
hit a feltámadásra
vagy valami ahhoz hasonlóra

1976

KÖNYVJELZŐ

Az újfasizmus ellen

van amikor máglyákba gyűjtve
fojtogat áldozati füstje
úgy érzed amíg könyvre könyv ég
mintha agyvelőd pörkölődne
van amikor a megmaradtra
vadásznak mint a ritka vadra
becsöngetnek éjnek évadján
és besurrannak mint a patkány
szimatolnak szaglásznak körbe
majd polcostól döntik a földre
és gyanúsított könyved örvén
elhurcol téged is a törvény
van amikor finomabb módját
eszelvén ki nem indokolják
miért s miért nem mint a zúzák
a bebegyelt ocsút bezúzzák
mielőtt még világot látna
átpréselik a másvilágra
van amikor csak lipve-lopva
elfelejti hozni a posta
ha merszed volna s tudakoznád
pilátusként kezüket mossák
van amikor szemük se rebben
csak ráböknek hogy mi van ebben
s mi amabban leszedni mindet
átnedvesül a gatyád inged
megszégyenülten mint a tolvaj
maradsz a szennyes kis motyóddal
mintha velődöt vették volna
szédelegsz ki a folyosóra
reszkető kézzel matarászva

fordítva gyűjtsz cigarettára
s egész életed kesernyéje
harap tikkadt szád szögletébe

1984

METSZET

...És darvak szárnya mozdul vállamon
ARGHEZI-DSIDA

nyárvégi tarlón szemelgető
útrakész darvak
markába fú a szénégető
bajszán megköt a harmat

halkabbra fogják a hars vizek
szélük csipkét ver
kigyózza szívem az őshideg
mint egy plasztik-katéter

Dérverten állok egy régi sor
s befelé növő szárnyak
sajdulnak csontomig amikor
a darvak égre szállnak

1991

K. BARÁTOMNAK

korszerű hősiesség az enyém
végig merlek kísérni ha nem is
a főtérig de mégiscsak a leg-
forgalmasabb Európában úgy
mondanák a Bánhofstrasszén
kiteszem magam az árgus tekin-
tetek s a tán mégárgusabb
rejtett kamerák prédájául és
bólintok biccentek a mellettünk
elsandító ismerősök felé
le-leintve magamban a
mindegyre föl-fölnyüszülő
félszet mégiscsak két gyerek
és egy asszony többé-kevésbé
biztosnak mondható
jövője jelene sőt múltja de
mégiscsak alávaló fráter
volnék ha még ennyire se
futná a merszből ha nem is
a főtérig mosolyogni való
sőt nevetséges az én hősi
oldaladon-kutyagolásom
láttam egyszer mondom útközben
hogyan mondjak én is valamit
láttam egy hős ledöntött szobrát
hányódni a tyúkudvar szemetében
mosolyogni való sőt nevetséges
volt ahogyan a kakas a szobor tetemen
végig parádézott s a le-
nyakazott fejre pottyantva egyet
kukorékolt mosolyogni való
sőt nevetséges volt a hős
rohamra vezénylő karlendítése

ott a tyúkudvar szemetében ám
ha egyszer majd letisztog-
atják szétesett tagjait
s lenyakazott fejét
visszaillesztve méltó
helyre állítják csodálattal
néz föl rá s megilletődve megy el
előtte az akkori arrajáró

1980

SOR(S)-VERS

*avagy egy vidéki üdvözítő
harminchárom sor(s)a*

merre hová menjek én innen át- ki- hová
is telepedhetnék amikor nekem itt
szinte de szinte biztosnak mondható
helyem van kicsi székem minden köz-
ellátási de közszükségleti sor(s)ban
szinte barátnak számító ismerősök
helyzetemünket értő sor(s)társak közt akik hű-
ségesen állnak helyettem
is tartják a soro(so)mat ha bizonyos
funkcionális okokból elvégre még a vadállat
is ha muszáj szükségét végezni gyá-
moltalanul még derülnek-örülnek forma
is ha sikerrel jár mert attól a kedv is
köztudomásúlag mindjárt jobbra somolydul
hogy adná ki magát árulásnak venné a sor(s) ha
egy napon arra kellene ébrednie hogy én
is már illa berek nádak erek maradok hát
lassacsckán araszolgatva előre előbbre
engedvén az inerciális a tehetetlen-
ségi erőnek navigálok havigálok sod-
ródok a sor(s)formáló tömegekkel az
ünnepi alkalmakkor népnek
is nevezettekkel napról-napra éjszaka aztán
mindenekért ami bennem bennünket ért
álom(s)írom a sort üdvösségünkemért
s azzal a már-már boldog reménnyel
szenderülök szentülök le hajnalba
hajlón hátha nekem nekünk
is juthat valamicske belőle de arra

is föl s el vagyok immáron készülve hogy mint
annyiszor annyi minden az üdvösség adagunkom
is kifogy kifogyhat s éppen az orrom előtt
épp amikor rám került (derült) volna a sor(s)

1984

A PRÉDIKÁTOR KÖNYVE

1. részének 9. versére

*Ami volt ugyanaz lesz majd
és ami történt ugyanaz fog történni...*

kiszolgáltatottnak lenni mit jelent
kérdzte a kisebbik fiam vacsora
közben a torkomon akadt a falat
riadtan nézhettem mert a tizen-
harmadik évében járó kisfiú szinte
bocsánat kérően kezdte magyarázni hogy
az utcán egy néni meg egy bácsi a
bácsi káromkodott is a káromkodást
értette nehogy elismételd szól
rá az édesanyja te is mindent meg
hallasz amit nem kellene no persze
mondtam csak úgy ide is oda is hát nem
ti mondtátok hogy kérdeztek meg mindent
tőletek amit még nem értek hát persze
mondtam megint fölálltam s az utcára
szolgáló nyitott konyhaablakot ösztö-
nösen behajtottam majd becsuktam
annak rendje és módja szerint a
feleségem meg a lépcsőházra szolgáló
ajtóra vont a tekintetével sebtiben
párnázatot oda is lépett mintha csak
arról akarna meggyőződni sikerült-e
értem már értem ne is magyarázzatok kösz
még azt is mondta üvöltötte a bácsi hogy a
végén minket is mint a zsidókat kösz
köszönöm a finom vacsorát megszánt minket
bement a szobába mi pedig szótlánul
tettünk-vettünk a góluszban gettóban élő

családok történelmétől s no persze a
csukott ablaktól hirtelen megáporodott
levegőjű harmadik emeleti konyhában

1984

ELRONTOTT RONDÓ

Ad notam Charles d'Orléans

nulla nulla hatvanöt hetvenhárom
mint egy tetovált reszketeg
deportált mormolom memorizálom
az írógép-szériaszámom

nyilvántartásba vétetett
gépem számozott járom
illúzióim nincsenek
nulla nulla hatvanöt hetvenhárom

a szó fölsebzi nyelvemet
gellert kap konok számon
az idő lám kivetkezett
emberi mivoltából
a tél s a tavasz egyremegy
források folyók csermelyek
várnék s nincs mire várnom
nulla nulla hatvanöt hetvenhárom

1988

ISTEN HÁTA MÖGÖTT

üres az istálló s a jászol
idén se lesz nálunk karácsony
hiába vártok
nem jönnek a három királyok

sok dolga van a teremtőnek
mindenkivel ő sem törődhet
messzi a csillag
mindenüvé nem világíthat

megértjük persze mit tehetnénk
de olyan sötétek az esték
s a szeretetnek
hiánya nagyon dideregtet

előrelátó vagy de mégis
nézz uram a hátad mögé is
ott is lakoznak
s örülnének a mosolyodnak

1985

SZÜRKE SZONETT

K. L. képeskönyvébe

meg ne tévessen mosolyom
senkit az égvilágon
magamat rég nem áltatom
s tégedet se barátom

de önnön rettegéseim
miért vetitném rátok
inkább mosolygok feleim
akár a légtornászok

kihunyóban a csillagunk
ezen a korhadt kupolán
félre nézek a mélybe

isten csodája hogy vagyunk
mosolyogjatok vissza rám
nincs a csodának vége

1989

DÉL KERESZTJE ALATT
Dél-amerikai véreimnek szeretettel

Invokáció

Nagyasszonyunk hazánk reménye
tekints a déli féltekére
bús nemzeted csekély paránya
ítélve örök árvaságra
zokogva esd
mint a pusztában a zsidókat
hajdan az Úr vezérelj óvjad
segítsd a nyelvben bujdosókat
s vezesd a vándorénekest

1983

A folyók közt
(Entre ríos)

1
ebből a tájból csak a szél
az alkonyi szél ismerős
ahogy az útmentén eregél
s nekihasal a vizenyős
sáncmartoknak de már a sás
vagy sáté-féle valami
ahogy a szélben dudorász
nem olyan mint az otthoni
füvek fák nevét nem tudom
s az ismeretlen csillagok
tekintetével magamon

úgy állok itt e délbarokk
éjszakában mint akinek
már halottai sincsenek

2

megítélsz-e majd istenem
kétkedően is arra vágyom
hogy valaki ne földi szem
elébe kelljen egyszer állnom
ne ügynökök ne vámosok
mondják persona non vagy grata
s vannak miket nem bízhatok
se testvérré se jóbarátra
itt volna most az alkalom
innen szinte egedbe látni
tőled volna jó hallanom
miként volt s leszen ezután
életem mert féltő hogy holtan
észre se veszed majd hogy voltam

3

ki annyi poklot járt a földön
hihet-e másvilágiban
szörnyű kínok közt nyugólódom
s az igazi még hátra van
nem a halálban még előtte
amelyben részeltetsz uram
a fölbújtott káinok ökle
mikor majd arcomba zuhan
isten báránya hiába vetted
magadra világ vétkeit
hiába ha a szeretetnek
rózsája hervad s nem virít
hiába minden áldozat ha
kiszemeltél a kárhozatra

4

s nemcsak engem a nyelvet is
mely ezerévig áldva zengett
de ha vétkezett volna is
tekintse érdemét kegyelmed
ne rostálják ki mint a konkolyt
a szemenszedettek közül
adj rá reményt mint a lecsonkolt
testrészt szemétre nem kerül
én látom itt mi minden sorvadt
el néhány évszázad alatt
bélyegét az elkárhozóknak
süsd rám semmint a hódolat
igájában mint nyelve-volt
indián legyek hódolód

5

fehér pillangók függönye
öleli körül a tüzet
vizesés morajlik ide
mint egy mennyei ütközet
halni készülő öregek
arcáról ismert nyugalom
simítja végig a vizet
s megérinti a homlokom
elülről kéne kezdenünk
de semmit sem felejteni
abból mi megtörtént velünk
s élni élni az édeni
büntelenségű elemek
társaként örök életet

1984

1985 karácsony
(itthoni változat)

fehér pillangók függönye
 öleli körül a tüzet
 hó hull el kellett jönnie
 a se veled se nélküled
 olyan közömbös mint a hold
 vagyok ki voltam valaha
 nem érdekel már hogy mi volt
 ne lenni többé ne soha
 káromkodáshoz nincs erőm
 imádkozáshoz nincs imám
 fekszem patyolat lepedőn
 mint édesanyám oldalán
 valahol mintha valami nyilna
 virága csönd álom a szirma

Bogotai bagatellek

1
 alig mentünk félutcányit
 elénk állt két mogorva úr
 hogy beszélünk dörrentek ránk
 mondtam nekik hogy magyarul

lett erre nagy ribillió
 kevertem a szót hiába
 ha nem tudunk spanyolul hát
 miért jöttünk bogotába

farzsebükből pisztoly villant
s orrunk előtt bádog-jelvény
dadoghattam én a világ
bármelyik más művelt nyelvén

papírt kértek és pattogtak
mint a kecskebab a deszkán
karon-markolt a két buzgó
konkvisztádor-vérű hispán

ráütöttem a kezükre
ha szükségük van két rabra
ne a nyelvünk – öltöttem ki
a csuklónkat verjék vasba

s káromkodtam egy huszárost
ettől aztán békén hagytak
de kísértett egész este
árnya a két rémalaknak

az indián szőlőárus
tanúja a jelenetnek
ráadott a font szőlőre
ingyen még egy szép gerezdet

2
pompás székesegyház
barokk katedrális
drágakőből rakva
benne az istálló
színarany a jászol
szelíd-szavú jézus
jámberságra intő
ostorodtól már a
kufárok nem félnek
kelj föl kicsi jézus

az arany szalmáról
kattintsd el a benti
villany-örökmécsest
s térdelj ki a templom
eresze alá a
poncsóban didergő
indián vénasszony
alkalmi kis tüze
mellé melegedni

1983

Koszorú

Simon Bolivar és San Martin emlékének

valaki engem kiszemelt
valamire valamiért

hullatni verejtékeket
s ha nincs kiút hullatni vért

sorsomat én nem tudhatom
a céloom is tétova vélt

gyanútlan jöttem mint simon
a cirénei jódgélt

vállamra tették cipelem
hiába kérdezném miért

van aki röhög s irigyem
van aki űz van aki félt

hát viszem egy-két stációt

a megkorbácsolt krisztusért

s megvetek minden protokollt
és minden kincstári babért

a közönyöst a langyosat
kiköptem ha nyelvemhez ért

ha utálnak hát szidjanak
nem haragszom már semmiért

ó te annyiszor megdalolt
szabadság ó te nem remélt

gyolcsoddal hogyha meghalok
törüld le ajkamról a vért

1983

Románc

*Federico García Lorca elpattant húrjaira
szerezte egy magyar vándorénekes*

keresgélt a repülőgép
fél szárnyal a vizet szántva
míg a lagunák közt rálelt
a parázsló betonsávra
domborodott az ég kékje
homorult a földnek zöldje
mikor a gép alázokkent
fújtatva és dörömbölve
húzta a sok kis cölöpház
maga alá az árnyékát
rezegtek mint a bazári

fölhúzható bádog-békák
föld az éggel kék a zölddel
borult össze elalélva
szerelemtől részegülten
betűzgettem cartagena

delet illet soha én még
napot soha még így égni
hol a bokor víz és viskó
s még a beton is érzéki
félórát ha voltam nálad
míg egy kised megszülethet
ameddig egy ismeretlent
elföldelnek elfelednek
kísértésbe szédítőbe
estem véled szerelemben
hogyan maradjak viskóid közt
mindenkitől elfeledve
ittam fényed kéked zölde
a géphez gurított létra
tetejéről félórára
enyém voltál cartagena

fölszállóban már úgy rémlett
vityillóid rezegetve
mindegyikben mintha egy-egy
szerelemspár ölelkezne
jaj elválnunk miért kellett
magadhoz mért nem öleltél
minden évszakom azóta
hóval borított hideg tél
egy napodért éjszakáért
cserébe mit vágyton-vágyok
adtam volna üdvösséget
az örökkévalóságot
ilyen bolond ki szerelmes

érzi hogy a szíve béna

belémsajdult sose látlak
többé viszont cartagena

s ittalak még színed fényed
amennyi talán elég lesz
itt a deres kárpátok közt
a közelgő öregséghez
hol a nap is a tiednek
csak lézengő halvány mása
kél és nyugszik emlékeztet
az egyszer-volt ragyogásra
ó a kéked ó a zölded
kékje zöldje víznek égnek
karib-tenger tüneménye
a neved is belémégett
nem gyógyít ki az idő sem
azon kapom magam néha
félhangosan szólomatlak
cartagena cartagena

1983

Ha

(látomás ember-távlattól)

ha elherdáljuk ezt a kánaánt is
ha itt se építjük föl a
vágyva-vágyott új jeruzsálemet
ha kivágjuk az utolsó erdőket is
és önnön hatalmunktól részegülten
illatozó eukaliptusz-máglyák
körüli karneválozunk

majd beomlanak a mikroprocesszoros
vakondokok vájta labirintusok
visszanyel mindent a kirabolt föld méhe
égrekövílnek a szuperszónikusok robbanásai
kondenz-felhők vakítják majd az
óceán gyönyörű tükrét s még
keselyűk se billegnek majd a
corcovadón posztoló krisztus
tehetetlenül széttárt karja közül
már fölmeredni látszó minden idők
legmonumentálisabb koldusbotján

1985

Dél keresztje alatt

az indián és a néger
tüzet rakni éppúgy térdel
mint a hargitán a pásztor
számolni ujjain számol
különbség ha van az égen
itt a göncöl jön föl este
fölöttük a dél keresztje

a poncsónak nincsen ujjá
ritkán telik mégis újra
rojtosul a rojtja rongya
kigyérül akár a condra
különbség ha van az égen
itt a göncöl jön föl este
fölöttük a dél keresztje

egy útmenti fogadóban
talán még boldog is voltam

rióból murryba tartón
a gitárszót most is hallom
más a dallam egy a nóta
itt a göncöl jön föl este
odalenn a dél keresztje

ó te istenáldott földrés
lenn vagy - a szemem rád fölnéz
érett banán az újhólad
íve akár a sarlónak
nézem hosszan vágyakozva
ha feljön a göncöl este
szívemen a dél keresztje

1983

A CORCOVADO KRISZTUSA
Taubinger Istvánnak köszönettel

tehetetlen vagy uram nem szállhatsz alá
a kápolna-talapatról apró madarak és
hatalmas gépek egyaránt otthonosan
fordulnak meg áldástosztóan széttárt
karokban nélkülöd tétován keringének a
madarak elbizonytalanodnának a föl- és
leszálló gépek ott kell posztolnod
éjjel-nappal a kivilágított a napsütötte
vagy a felhők takarta vártán bármennyire is
szeretnél beülni a hatalmas a csor-
dulásig telt stadionba elvegyülni a
szurkolók lelkes seregében

de egyszer

- beszélnek a csodákra fogékony rióiak -
egyetlen egyszer egy sorsdöntő
nagy mérkőzésen lefordult a tiszta
gólhelyzetben lévő csodacsatár
lábáról a labda hiába
pillantott föl kétszer is nem látott a helyeden
ott álltál a vesztesre álló csapat kapuja mögött

1985

EGY FENYŐFÁRA

fiatalon karácsonyfásan
állt a csillagok s önnön
illatának áhítatában

férfikorába érve áldón
strázsált mint a Megváltó
szobra a Corcovadón

zord telek hosszú Golgotája
lankasztotta öregedőben
ágait pietába

ledöndült és fekszik a tiszta
forgácsok gyolcsán
lecsupaszítva

1991

VANNAK VIDÉKEK

Vannak vidékek

vannak vidékek ahol
a fölösleges
kutya- s macskakölyköket
vízbe ölik vagy elevenen
eltemetik
de mielőtt még a szemük
kinyílt volna

de mielőtt még a szemük
kinyílt volna

1974

Előhang

vannak vidékek gyönyörű
tájak ahol a keserű
számban édessé ízesül
vannak vidékek legbelül
szavak sarjadnak rétjein
gyopárként sziklás bércein
szavak kapaszkodnak szavak
véremmel rokon a patak
szívemben csörgedez csobog
télen hogy védjem befagyok
páncéлом alatt cincogat
jeget-pengető hangokat
tavaszok nyarak őszeim

maradékaim s őseim
vannak vidékek viselem
akár a bőrt a testemen
meggyötörten is gyönyörű
tájak ahol a keserű
számban édessé ízesül
vannak vidékek legbelül

1982

Viseltes szókkal

vannak vidékek ahol a szerelem
akár a harmat az árnyékos helyen
tavasztól őszig őrizgeti magát
szerény hasonlat de illik rám s terád
félszeg is mint az iménti asszonánc
de időt-jelző mint arcunkon a ránc

vannak vidékek ahová nehezen
vagy el sem ér a környezetvédelem
kimossák sóid kasza is fenyeget
csupán a harmat táplálja gyökered
tisztások széle északos vízmosás
ha annak vennéd hát legyen vallomás

vannak vidékek ahol csak úgy lehet
megmaradnunk ha kezemben a kezed
és a viseltes szónak is hamva van
ha félárnyékban s ha nem is boldogan
száríthat szél és süthet hevet a nap
míg a harmatból egy csöppnyi megmarad

1982

Indián ének

vannak vidékek
ahol az ének
kiment szokásból
ha van is élet
azt hihetnétek
mindenki gyászol

pedig csak védett
helyen az ének
valahol mélyen
szunnyad a lélek
legjobban féltett
gyöngge csücskében

vannak vidékek
ahol a népek
csöndben az ágak
jelekkel élnek
beszélni félnek
viharra várnak

1982

Cáfolat

vannak vidékek ahol a
szerencsésebbek állítólag
névházasság útján a
mégszerencsésebbek viszont
konvertibilis valutával
válthatók meg az emberi

jogok kiáltványában szavatolt
ama cikkely gyakorlására miszerint
bárki bármikor szabadon
elhagyhatja hazáját és oda
bármikor sértetlenül vissza-
térhet
ezek persze csak amolyan
rosszhiszemű sőt rosszindulatú
mendemondák
hasonlatosak az
ugyancsak állítólagos vám-
hivatali túlkapásokról
terjesztett rémhírekhez miszerint
még Anton Pavlovics
Csehov műveinek sem
adtak menlevelet

1982

Örmény sírkövek

vannak vidékek hova már utat
csak romos templom s régi név mutat
örmény-kert zsidó-sor magyar-telek
örmények zsidók lakták székeltek
s akad még itt-ott ki a néhai
honosokról tud ezt-azt mondani

vannak vidékek ahol csak a hant
tudhatja már hogy ki nyugszik alant
régén kikorhadt fejtől a kereszt
a zsidók hamvát meg ne itt keresd
s ki érti már a megmohosodott
márványon az örmény föliratot

vannak vidékek hol a sírlapok
négy sarkában finoman faragott
négylevelű lóhere mélyed és
századok óta nincs egy repedés
esőcsöppöt és harmatcsöppöket
gyűjtögetnek az örmény sírkövek

vannak vidékek hol a madarak
a temetőben oltják szomjukat
ha szárazság van vagy éppen aszály
a gaz-felverte mohos sírra száll
iszik s hálából mikor égre kel
a holtakért a madár énekel

1982

Oki Asalcsi balladája

vannak vidékek kietlen
messziségekbe veszetten
vidékei az őshitnek
ahová utak nem visznek
de eltalál visszaréved
behunyt szemmel is a lélek
nyomra lel a szó a dallam
kötése köt oldhatatlan
csángónál is csángóbb éren
oki asalcsi nővérem
véremmel egy vér ki verset
két megyényi népnek szerzett
két megyének két kötetnyi
verset s utána letenni
váltani a tollat késre
sztetoszkópra és szikére

megmaradni néma társnak
híven ahhoz kit bezártak
kuzebáj gerd csöndjét önként
vállalni de nem az önkényt
életen át hallgatással
dacolni az elnyomással
köldök-néző európa
honnan is tudhatta volna
nem lett belőle botránykő
mért nem dalol a votják nő
csak ki érte csak ki élte
s két megyényi kicsi népe
csak ők tudják csak mi tudjuk
még álmunkban is motyogjuk
el mert hallgatni s gyógyított
mehódoltat és hódítót
életen át hallgatással
szembeszállt az elnyomással
csángónál is csángóbb áron
oki asalcsi nővérem
két fényképed csokor versed
ennyid maradt rám s a merszed
hogy legalább a családnak
elmondjam a balladádat

1982

Alázuhanó diólevélre
(Csoóri Sándornak)

vannak vidékek ahol nyáron is
a kút melletti vályú alján
reggelre megszajzik a víz
megköt a színe

akár a kiöregedett
szavakon az emlékezet
horkanva hőköl vissza
a gyanútlan kis tavaszi csikó
pikkelyeket prüszkölve
inal anyjához

korai ősz
hosszú kemény telet csárogva
rugaszkodnak tova a csókák

alázuhan az első
diólevél
s hulltában
hóharmat-verte halántékú
férfi vállára
nehezül: szárnyul

1980

Metszet

vannak vidékek gyönyörű
tájak ahol csak keserű
lapi tenyészget sanyarú
sorsú emberek szomorú
szemében alig pislogó
mindegyre el-ellobbanó
fakó reménység révedez
hogymegyszer mégis vége lesz
fekete kendők kalapok
pergamen arcok alattuk
s mint a kezek a térdeken
ülnek maguk is félszegen

a velük rozzant egy-rokon
megszuvasodott padokon
ülnek akár egy metszeten
mexikóban vagy messzi fenn
vancouver jólápoltt gyöpén
indiánokat láttam én
így ülni ilyen révedőn
reményt már alig rebbenőn
térdükre ejtett két kezük
az életünk az életük
azért mentem oly messzire
belémdöbbenjen mennyire
indiánosodik szemünk
tekintetük tekintetünk
akár egy temetés után
telő vasárnap délután

1982

SÖRÉNY ÉS KOPONYA

*Poéma két részben két epilógussal
többszöri nekirugaszkodással*

Első rész

Harmadnapon már csak sörény és koponya
lerágott bordák s a karambolozott csigolya
egymásrafutott véres kis vagonjai
el sem kellett már takarítani

harmadnapon már csak a dögszag s a belek
széttaposott sarából torozó legyek
s a szakadék szélén sebtében kirakott
zabálás-sürgette anyagcserenyomok
s a csönd a tehetetlen lombok szégyene
miért itt kellett megtörténnie

harmadnapon már csak sörény és koponya
lerágott bordák s a karambolozott csigolya
üres kötőfékszárat húz a nap
végig az erdőn még egy sugarat
mint akire önnön halála alkonyul
úgy állok olyan vigasztalanul
s a dögre settenkedő farkasok
szájuk szélét nyalva lesik hogy zokogok

Hiába siratod magad
hiába siratod
beomló vízmosás
beomló homlokod

valaha volt egy tisztás
ahol sütött a hold

aztán a kölyköket vízbeölték
ahogyan annak rendje és módja
vagy elföldelték mielőtt még a
szemük kinyílhatott volna
de egyet közülük társul
és őrzőül az árva csikónak
egy kutyakölyköt életben hagytak

(Legjobb meg se születni a földilakóknak,
vagy ha igen, Hádesz kapuján átjutni sietve.)

Véletlennék is mondható
és mondható gondviselésnek
azon a havas hajnalon
miért éppen te születtél meg
s a kosárnyi kölyök közül
hogy alig tíz évet se éljen
mért éppen purdét hagyták élve
s miért hogy farkasok falták föl
az árva csikót vénségére
miért hogy az élve gödörbe-hánytak
nyöszörgését még most is hallod
jobb lett volna meg sem születned
vagy születéskor meg is halnod
mai mă las și eu căteodată
între un altfel de plată
olykor nem bálnám ha részem
volna más elrendelésben
ha nem jövök a világra
holtomat senki se látja
de vágyódtam hogy juthassak
révébe mind a két partnak
hogy szülessek s meg is haljak
hogy szülessek s meg is haljak

Egyszer még tudom fölvonít a holdra
érettem vonít majd purdé gyermekkorom
füstszínű drága társa megnyalja lecsüngő
vagy már egymásra illesztett kezem
könnyet is ejt hűséges szép szeméből
ahogyan én is napokig sirattam
tehetetlen oldalvást ugrik szent mihály
földig letakart lova szügyitől
s farkát behúзва elindul előttem
ő tudja már hová

Beszélték hatéves se voltam
hatévesen a ló rég felnőtt
s purdé kutyám alól is addig
elástak már néhány alj kölyköt
beszélnek máig is vannak még
nálamnál is öregebb vének
kik hatvan-hetven év előttről
mint tegnap történről beszélnek
gyakran láttak alkonyok jöttén
nekivágni a nagy erdőnek
vissza vajon most vége-formán
a régi képek miért jönnek
s tudják az erdőn félelmemben
hol sírtam hol meg énekeltem
emlékeznek hogy a fehér ló
az öreg is iskoláztatott
kétévenként tandíj fejében
mindig ellett egy kiscsikót

Hiába siratod magad
hiába siratod
beomló vízmosás
beomló homlokod

elvadult rég a tisztás
ahol sütött a hold
hiába siratod magad
hiába siratod

és elapadt a forrás
aszályosul a nap
hiába siratod
hiába siratod magad

szálig kidőlt az erdő
halálsárga a hold
kitakart vízmosás
beomló homlokod

Van amikor a lovakat is besorozzák
a tiédet övékké orozzák
van amikor a lovakat is besorozzák
és behívták egy nyári nap
szomorkás esős reggelén
gazdája után rukkoltatták
az akkorra már dérfehér
almásszürkének született
javakorbéli Öreget
így ismerte máig
az otthoni emlékezet

hinni a fülünknek szemünknek
szinte nem mertünk hallva-látva
hogy a kapunk grádicskövét
föl-fölnyerítve ő kapálja
megszökött mint a katonák
sejtvén hogy veszve a haza
géppuskarakasszal a hátán
állított be egy éjszaka
és folytatta hol abbahagyta

mit szemmel láthatón élvezett
a dolgos szabad életet
de környékezhettem tarisznyát rázva
cserkészhettem be mindhiába
napokig meg nekem se állt ha
előtte farkasokkal volt vitája

Ha untad a kiégett martot
reszelgetni vissza nem tartott
nem volt előtted karám korlát
akadály hogy át ne ugor nád
nem volt az a gyepűvel védett
tilos hogy visszafogjon téged
mímelted mintha bóbiskolnál
s már családostul ott se voltál
holddal felhővel összejátszva
trappoltatok le a tisztásra
s mire az őrzők észbekaptak
nyoma sem volt a kis csapatnak
föl se vette cseled a pásztor
tudta hogy hajnalhasadáskor
ott bóbiskolsz a többiekkel
együtt virrad rátok a reggel

Szöktél most is gyepűn által
lányoddal és unokáddal
hajnali kiruccanásra
szöktél most is a tisztásra
s jöttél volna ahogy szoktál
jelentkezni pásztorodnál
de ugrásra kész s hörögve
három farkas fogott közre
vicsorogva és hörögve
három farkas fogott közre

Szügy közé a csikót s harcra
fordult farral a két kanca
szüggyel óvtak farral védtek
mint a mai mosógépek
dobtárcsája olyan formán
mint a helyben forgó orkán
úgy forogtak rúgtak döngve
dobbant patájuk a földre
mintha gépágyú szólt volna
dübörögve és dobogva

mintha évekig betörten
tapostak volna egy-körben
maguk köré olyan vályút
mélyített a hátsó lábuk
patkó csattant állcsont reccsent
a három vad visszarettent
szégyenülten visszaszöktek
az erdőbe honnan jöttek

de a lovak sem időztek
noha egyelőre győztek
tudták érezték a besték
a kis csikót kiszemelték
reszkető inakkal sorba-
álltak s indultak a csorda
irányába egyesével
a sokszor megjárt ösvényen

Útjuk egy nagy vízmosáson
vitt volna át de a három
farkas közül egyik már a
vízmosás közepén várta
várva-várta míg a társak
kétoldalról harcbaszállnak
ellenszél fújt szagot későn

vehetett már az én hőszám
öregkori farkasvakság
szemét hályogok fátylalták
nyerített még egy utolsót
s már a szakadék alján volt

Harmadnapon már csak sörény és koponya
lerágott bordák s a karambolozott csigolya
üres kötőfékszárat húz a nap
végig az erdőn még egy sugarat

Sörényesül az erdő
koponyásul a hold
beomlott vízmosás
a homlokod

Hold szalmáján bóbiskol a lovam
zabszemekké hegyeződött nyerítések
hullnak elém az éjszaka
csillagokkal lyuggatott rostájából

abrakostarisznya formájú
felhőket rázat a széllel
próbálja becserkészni egy
gazdátlan árnyék de ő

hátracsapja fülét hirtelen
farát veti s az űrbe röppen az
árnyék fejről fölrúgott
gyermekkori szalmakalap

Második rész

Harmadnapon már csak dögszag füst és korom
kutya ül mintha még élne az udvaron
s a pajtában ha még pajtának mondható
jászolhoz kötve egy pernyétől szürke ló
nyerítene de már nincs hozzá ereje

valaki odafönről miért nem lövi le

harmadnapon már csak a műholdak s az úr
láthatnák mi történt szemet nekik se szúr

láthatnák a kutyák mind megsüketültek
békésen járkálnak közömbösen ülnek
süvíthet a golyó robbanhat az akna
bambán bámulnak a leomló falakra
csörömpölhet a tank nem ugranak félre
bele-belenyálnak a kiomló vérbe
nyüsztnek ha repeszt vagy ha golyót kapnak
nem hallják a kínjuk akárhogy ugatnak

Föl-fölfednek olykor a műholdas szemek
párszáz csak éppenhogy elhantolt tetemet
s tömegsírokat miket az ásatók-
ra való tekintettel akkor még nem illett látniok

Mai mă las și eu căteodată
între un altfel de plată
nenăscut fiind
nimeni nu mă va vedea murind

Dar m-apucă dorul cel mai dor
de coasta amânduror

să mă nasc ca să ți mor
să mă nasc ca să ți mor

olykor nem bánám részem ha nemlét
meg-nem-született ha lennék
volnék boldogabb
senkise láthatná holtomat

de a vágyak vágyát gyújtva föl
csábított az anyaöl
azzal hogy szül s meg is öl
azzal hogy szül meg is öl

Üldögél az ágya szélén
mint egy magábaroskadt vén
mintha évszázadok óta
mintha évezredek óta
mintha volna őszülő
óriás karonülő
bal hüvelykujját szájába dugja
mutatóujjával orrát fogja
két könyökét két térdén támasztja
jobb keze három ujja közt mintha
karmesteri pálca ringna
mondvást mondja hajtogatja
a szót szinte szóba fojtva
lovak háborújáról
világháborújáról
tud-e a világ kedvesem
tud-e a világ édesem
ilyet még nem látott
nem hallott senkisem

Mintha a nap fölkelőben
fölkelőben lemenőben
ülne maga vejnemőjnen

majd két karját ölbe ejtve
majd arcát tenyérbe rejtve
mintha ülne jurta szádán
révülőben egy vén sámán
ringatózó tevéánkos
hajlatában a zsoltáros
mint akiért athén árgosz
vetélkedett vagy hét város
mert minden szent mozdulatban
minden előző is ott van
hunyt pillákkal úgy ül mintha
szeme csak befelé nyílna
mintha látni amit látott
nem kívánná a világot
hajtogatja mondja mondja
a szót szinte szóba fojtva
kutyák háborújáról
világháborújáról
tud-e a világ kedvesem
tud-e a világ édesem
ilyet még nem látott
nem hallott senkisem

Vetett a takaró fodrot majd hullámot
előbb csak a feje majd válla is látszott
omlott a lepedő félig a házföldre
anyaszült meztelen úgy kelt ki mellőle
mintha botticelli varázsolta volna
hirtelenjében a gyűrött takaróra
hosszú dús haját az ölébe eresztve
beállt egy picikét akárha keretbe
és úgy is maradt még szemérmesen állva
mint aki tudja hogy neki mi dukálna
majd erdőnyi haját vállán átaldobva
fogja a jobb keblét gyöngén félmarokba
s mintha pufók szellők fújnak olyan könnyen

a motyogó férfi karja közé libben
vele együtt mondja
mondja hajtogatja
lovak háborújáról
világháborújáról
tud-e a világ kedvesem
tud-e a világ édesem
kutyák háborújáról
világháborújáról
tud-e a világ kedvesem
tud-e a világ édesem
ilyet még nem látott
nem hallott senkisem
egy kicsit őszintén egy kicsit módolva
lehunyt szemmel lassan homlokon csókolja
de nem időz röppen s már tavaszi zápor
muzsikája hallszik a fürdőszobából

Illat-pórázon jött a kávé
egy röpke csók s már ment a lány
s amerre ment a deres ágak
rügyezni kezdtek kibarkáztak
az utca mindkét oldalán

Miért takartad el uram szemérmesen
miért takartad el a műholdak szemét
hisz úgyis látták ujjad rései közt
hisz úgyis látták ujjad rácsai közt
amit akkor látniok még nem illet
miért takartad el uram miért
számon kéred-e a vérontást
nem feledkezel-é meg
a hátrakötözött kezűekről
a nyomorultak jajkiáltásairól
a maguk-ásta gödörbe zuhantakról
nem marad-e örökre elfelejtve a szegény

nincs-e oda végleg a vetésünk
állna-e eléd ítéletre
keltesz-e bennük félelmet uram
hadd tudnák meg hogy ők csak emberek
többezer éves a sirámunk többezer
uram te ugye vétkezni is
csak általunk vétkezel

Nem a te kezed volna-e rövid
ahhoz hogy megsegítsen
nem a te füled volna-e süket
ahhoz hogy meghallgasson
csupán a mi bűneink sokasága
vétkünk özöne miatt rejted
orcádat előlünk mindig el
uram te ugye vétkezni is
csak általunk vétkezel

Hallgatsz uram hallgatásod
előlünk azt is elásod
fülünk hiába vigyázza
ásod újabb hallgatásba

Miért takartad el uram szemérmesen
miért takartad el a műholdak szemét
s a nagy becstelenségek idején
a legnagyobb embertelenségek idején
az egész földgolyó az egész
mindenség miért egyetlen
szemérmesen lehunyt szem

Hallgatsz uram hallgatásod
előlünk azt is elásod
fülünk hiába vigyázza
ásod újabb hallgatásba

Miért kell a te napodnak
mint az éjjeli tolvajnak
lopakodva jőni el
ha az egek mind elmúlnak
nagy robajjal beomlanak
ha elégve fölbomolnak
a föld s minden elemek
pusztító nagy szándékkal
miért mint a tolvaj loppal
siess uram te napoddal
minél előbb jőjj jövel
az emberi nemzetek
nehogy megelőzzenek

Aknamezőre terelt konda
lekaszált lovak szétlőtt oltár
égő erdők uram e ronda
fajzathoz mely gyilkol naponta
baján enyhíteni mért hajolnál

fiad már egyszer meghalt értük
eredményét magad is látod
gyűlölet a fegyverük vértjük
pusztuljanak legyen már végük
teremts nélkülük új világot

elég nagy a te mindenséged
mentsd ki az innen menthetőt még
oda hová lábuk se léphet
krisztustalan amit beszélek
de talán mégis lehetőség

s hadd lőjjék szét mit ők emeltek
templomot gyárat hidat házat
gyilkolják egymást népek nyelvek

paránya sincs a szeretetnek
nincs bennük szemernyi alázat

imát is azért imádkoznak
öléshez kérik segítséged
dicsőségedre ha kik voltak
növényeknek és állatoknak
nekik adj örök üdvösséget

1975-2002

LEVÉLTÖREDÉKEK

*...Szerény temetést akarok, mert együtt éreztem
a háborúban*

elesett bajtársakkal és a haza nem tért ellurcoltakkal. (...)

- 1. Temetkezési helyem édesapám ölében legyen, a kertben.*
- 2. Koszorút se koporsómra, se síromra ne tegyen senki se.*
- 3. Temetésem után evés-ivás ne legyen, ennek helye a disznó halála után van, nem az én halálom után.*
- 4. Zenekar sem a koporsóm mellett, sem a síromnál ne muzsikáljon.*

5. Síromon virág nyíljon...

*(K. M. utolsó kívánsága arra nézve, hogy milyen legyen
a temetése)*

*Lőjetelek sort, ha adódik rá mód – suttogta még
a kórházi ágyon.*

**Kedves édesapám bocsássa meg jelen
levelemben amiért tegezni merészelem
mentségemül egyedül az szolgáljon
hogy magam is elmúltam ötvenhárom
s akit nem láthat soha földi szem
magát a Fönnvalót is tegezem
magát se láthatjuk e Földön már soha
nem lesz hozzánk édes többé se mostoha
amint egy költő írta volt
nem gyúl ki halvány-furcsa mosolyod
vagyogatunk továbbá tudatom
hogy a politikában nagy a forgalom
egymásnak adják a kilincset és a szót
buzgólkodnak a politikusok
hogy mire jutnak tudni nem lehet
gyártódnak újnál újabb fegyverek
de a békés szándékú végtisztességtevés
céljából öt vaktöltényre és öt**

kiszolgált puskára sem futotta
a szövetséges mint annyiszor viharos-véres
történelmünk során most is csak mézes-
mázos szavakkal etetett
s nem küldött fölmentő sereget

de ne bántsuk az ígérettevőt
a tegnap még nagyhatalmú tábornok mára öt
puskának s öt vaktölténynek sem volt már ura
kukoricát szedni küldték el falura
elszomorító volt ahogyan szemlesütve
sikertelenségét később elmesélte
s te mintha tudtad volna hogy minden igyekezet
meddő marad ezért a sortüzet
már jóelőre megszegődted
egy liter pálinkát adtál a tisztelgőnek
falunk egyetlen puska-tulajdonosának
de ő tisztességből vállalta bár tudta másnap
szinte biztos hogy végleg
búcsút mondhat a vadászengedélynek

Lelked az Úrnak a tiszteletes úgy adta számba
hogy aki hívó szinte megkívánta
őt is majd ilyen ígéktől kísérve
tegyék föl illés szekerére
és eljött csikból a testvér felekezet
espöröse s mondott köszönetet
prédikációba illő történeteidért
búcsúzóul mibennünk áldott
lelkedért elmondtuk együtt a miatyánkot
aztán lőttünk ha nem is sort csupán
egy puska volt a minden frontok mindkét oldalán
elesettekért és a haza sose tért
elhurcolt rabokért
és érted megboldogult székely közvitéz
neked tisztelgőn dördült két lövés

egyszerű búcsú volt akár egy kézfogás
kemény
találkozásra mondd van-e remény
tudom hogy nincs mégis-mégis hiszem
hogy az élet valahol végtelen
s a végtelenben van sok állomás
valamelyiken beérlek bevársz

őrzöm a még coburgból hozott
és rámtestált luther arcását hordozó botod
úgy markolok rá ahogyan te szoktál
s ha az idő majd engem is kirostál
nyomodra ez a bot vezet
a markolása s nem halott kezed

küldött az iskola s volt vagy két szomorú
barátok hozta tisztelgő koszorú
az illendőség és az alkalom
úgy kívánta ha nem a sírodon
de ne is messze tőle
hervadjanak egy szilvafának dőlve

Szép időben temettünk s akit
szép időben temetnek annak itt
sajnálni valója mondják nem maradt
még a nap is vetett sírodra egy-két sugarat

szép idő volt sírdogált róza hugom ó
szép idő csak hullt volna bár a hó
nagy télre bő nyár ahogy mondanád
enyhe mosolyra moccantva a szád
s a szemed sarkából picinyke kismadár
röppenne föl a nyár ó ez a nyár
nehéz lesz nélküled
nagy télre bő nyár s a szemüveged
arrébb tolnád a kopott asztalon

a régiek vallják s itt is azt olvasom
mutatnád remegő ujjakkal a kék s piros
plajbással aláhúzott újságpapiros
régen-kifakult sorait
csak hullna még lesnél ki egy kicsit
reménykedőn s talántán tudva már
hogy kertünk végében keres föl ez a nyár
meguntam már nagyon az életem
a fontos az hogy jó termés legyen
így mondanád s a csonka lábadat
vetnéd az épnek-látszón átalag

szép idő csak hullt volna bár a hó
szállingózva ahogyan szerette
sírdogál róza akinek keresztje
csak krisztuséhoz hasonlítható

szép idő csak hullt volna bár a hó

Azt álmodtam a jó múltkoriban
hogy sírod nyitva van
és én gyerekként ülök fönn a körtefán
s te a sírszádán ülve nézel föl reám
kiáltottál s az álom elhagyott
ha vele álmodunk nem nyugszik a halott
miért nem nyugodhatsz mi háborít mi bánt
vagy még onnan is gondod volna ránk
netán anyókák tyúkjaira volna
a mennyeknek országa is alapozódva
ott is volna szerződés beadás
ahogy te szoktad nevezni harács
köszönd meg ha látnál kóborló törököt
köszönd meg a szót mit nyelvünk még tőlük örökölt
és leszoknunk róla máig sincs alkalom

hosszúra nyúlt de mégis folytatom
ásni addig ástunk ameddig mondtad volt
amíg elértük a régi koporsót
még tréfálkoztunk is ahogyan szokás
mikor gödröt az ásó nem magának ás
habár századunkban van példa s mire nincs
hogy tréfálkoztak az utolsó percben is
végsőkig viccelődtek
akiket végül a gödörbe belelőttek
ó mert már irgalom az is ha nem veled
ásatják meg tulajdon vermedet
tréfálkoztunk mint abban a híres darabban
melyet neked többször is fölolvastam

majd elsiklott s megállt a csákány
nagyapám koponyáján

Magam akit atyjának szelleme segít
segített véghez vinni amit végbe vitt
bosszút kin állhatnék azért
ami bennünket ért
meg a kint kin torolhatom
és ha megtorolom
mit érek azzal el
a megtorlás új megtorlást követel
rakódik a bűn rakásról rakásra
s a léleknek végül nem lesz itt maradása
lenni vagy nem lenni az ember egymaga
eltöprenghet ezen és dönteni joga
ám ha többek nevében szól a kérdés
nem hajlonghatsz nem rogyanhat a térd és
nem akkor nemesb a lélek ha tűri
balsorsa minden nyűgét de legyűri
miként a királyfi a dán
nem törődve hogy mi lesz azután
tudom a leckét de királyfi nem vagyok

tőröm sincs csak szavakat forgatok
a gépezet és az ellenek
ellenében mit ér háborgó szellemed
nyugodjál hát békében csöndesen
én látod altatókkal mérgezem
kábítom magam de hiába
nem jön rám az álmok amerikája

azért látogass meg néha úgy ahogy
a régi-régi őszi hajnalok
jöttével jöttél s a szekérderek
sarjújába öleltél félálomba még
s künn a mezőn is még félig imetten
de azért már boldogan lépegettem
mosolyod s a kelő nap sugarában
búzaszemek cikkantak át a lábam
fején s a bokámba nyilazva érzem
az volt az én igazi küldetésem
a magvető előtt járni a búzaszélet
hogy kézútja se maradhasson a vetésnek
arasznyi se vetetlen hol a gyom
megvethetné lábát a parlagon

Te aki úgy vártad s fogadtad a halált
mint a jól megművelt szépen elboronált
őszi föld a magot
úgy van-e mondd amint megíratott

összebékül-e a halottal a halott
vezető-e ott is aki itt vezetett
eszik-e még ott is egymást a nemzetek
nyelv más nyelvet gőgölve bábeli
vétkünk el a halál sem földeli?

érdemes volt-e vágynod odaátra
van-e a halottak szent köztársasága

megbékül-e a lélek ha már nincs a test
vagy a testinél szörnyűbb kínokat növeszt

s ha szenvedésed mint reméltük véget ért
miért láthattuk akkor mondd miért
az értelemnek az élőkével rokon
szomorúságát halott arcodon

1983

Ui.

Egy ideig még az emlékezet
ápolja évülő emlékedet
karban tartja ahogyan mondanád
családtagok egy-két volt jóbarát
föl-fölidéz és talán néhanap
sírodhoz is el- s kijárogat
szokásaidat fölemlegetik
beszélnek rólad még egy ideig
aztán mint a gazdátlan állat
szokásaid is elkószálnak

2000

RONDÓ

mint aki üres kötelet
tart a kezében tétován
nézek egyszerre odalett
ellovant éveim után

áldogálok és fülelek
mintha-mintha még hallanám
nem csengettyű szől levelek
szél babrál késett balladán

madarai rég nincsenek
és nem is lesznek már talán
tartja az üres fészkeket
ágai közt a vén platán
mint aki üres kötelet
tart a kezében tétován

1985

CSÁNGÓ SIRATÓ

Apokrif

miért kellett meghalnod
én édes gyermekem
miért adtad magad kínhalálra
olyan fiatalon
én édes jézusom
miért kellett a kereszten kiszenvedned
miért kellett drága vérednek kiomolnia
én szívem gyökere miért
ha még a bűnnek a nagyját se tudta
elmosni a te kiomló drága véred
ha a vétek legkisebb magjából is azóta
terebélyes fa növekedett
szaporodnak a keresztek erdői
nem szűnnek a kínoztatások
érdemes volt-e édes jézusom
a világ vétkeiért váltságul
magadat odaadnod
szép fiatal életed föláldoznod
hitted volna-e hogy csak ösvényt versz
csak utat taposol nekünk a golgotára
érdemes volt-e a te szép fiatal életednél
többre tartanod a példamutatást érdemes-e
jaj édes gyermekem mégse kellett volna
annyi nyomorúságot a fejedre gyűjtened
nem kellett volna
mindenegy ember mindenegy vétkét
minden nyomorúságát
magadra vened
hogy még a magamval hozott vétkemet is
magadra vedd
nem kellett volna nem
de ha nem vetted volna magadra

ha nem vagy a szenvedésben példa
mi értelme lett volna
az én kicsid életemnek
mi értelme jaj

1987

FEHÉRINGES VERS

Illyés Gyulának 99. születésnapján

kioktatóm mindig akadt
mindig volt ki lefitymáljon
erdőn innen erdőn túlhan
életen át álruhásan
viseltem a magyarságom

viselem hát mit tehetnék
ha valaki így akarta
bizonyára szüksége volt
mellesztők közt egy mindig friss
fehéringes közmagyarra

hétköznap is azért jártam
fehér ingben azért járok
hogy legyen min töprengjenek
az engemet kioktatók
az engemet lefitymálók

ne tudják meg hogy ünnepem
van-e vagy nagy sötét gyász nyom
fehér ingem én-álruhám
sebemre gyors csatáimban
nem hódoló harci zászlóm

Mellékdal

amikor e magas egű
innensőről átvisz Kháron
azt kívánom tengerjáró
kapitányi sapkájával
a túlparton Maga várjon

2001

BAJOR ANDOR KÉSEI ELSIRATÁSA

Homéroszba kapaszkodva

ki elsirattam annyi jó barátot
téged siratni nincsen már erőm
csak illendőségből klapanciázok
helyezek néhány szál előre-gyártott
hervadni-se-tudó nájlón-virágot
sírhalmodra végtisztességtevőn

miért tagadnám becsapottnak érzem
magamat de magunkat legkivált
bár sejtettük nem hittük volna mégsem
hogyan megszökhetsz az első résnyi résen
hová nekem is készül érkezésem
s hová megálljt már hiába kiált

földi lakó kinek meg-nem-születni
lett volna az eszményi állapot
a vén vak is emlékszel ezt kesergi
boldognak magát nem mondhatja senki
míg a ladik vele az odalenti
jól-őrzött kapun átal nem jutott

jó negyven évig együtt féldegéltünk
magunkba bízón tudva kik vagyunk
s bár parádékon nem döngött a léptünk
félvén se félve egyre csak reméltünk
akkor is ha évekre elsötétült
jövendőbe vezérlő csillagunk

lassan aztán megfogyva meg is törve
s görnyedezve egy átoksúly alatt
prófétánk lett a hét város szülöttje
s jöhetett már megkésve-sündörögve

a szabadság már csak a bölcs görögre
gondoltunk s neki adtunk igazat

de mióta a házsongárd göröngye
reáddübörgött minden kis rigó
kora tavasztól késő őszig egyre
kitartóan egymással versenyezve
azt fütyüli hogy élni volna jó
miért mentél el bandi bandikó

1991-2001

BALLADA

Ad notam François Villon

több évszakot írtam mint értem
akár a befagyott patak
citeráztam dermesztő téiben
jeget-pengető hangokat
kapaszkodtam őszi levélbe
óvtam hiszékeny ágakat
hogy akarata ellenére
senkit se boldogítsanak

aszályban esőért iáztam
mint a csökönyös szamarak
megvettem büszkén a lábam
nem fogott jó szó jobb falat
sem ostorra sem ösztökére
föl nem hagytam az utamat
hogy akaratom ellenére
engem se boldogítsanak

itt állok öreg donkihótként
szánalmas hóbörgő alak
kitörlöm szememből a sokk-fényt
nem napfény művi sugarak
reflektorok rivaldafénye
és azon kapom magamat
hogy akaratumk ellenére
megintcsak boldogítanak

Ajánlás

jó Herceg mondd mikor lesz vége
és lesz-e új a nap alatt

és akaratunk ellenére
még meddig boldogítanak

1991

KETTŐS BALLADA
Ad notam François Villon

az eső egykedvűen csorog
piszkos állomásépület
feketézők és tolvajok
számigálják a pénzüket
a homlokzatra kent süket
betűknek is szakálla nőtt
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

lopni erény az boldogul
ki hazudik a becsület
lassan némává szóttlanul
ilyen hosszú áramszünet
rég nem volt mondja ki tüzet
kér és kacsintva mellbe bök
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

csak az nem látja aki vak
csak az nem hallja ki süket
azt ami van s mit mondanak
mázolhatsz öles betűket
levedli minden épület
homlokzatok és gyártetők
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

az élet csupa kisbetű
s akár bennünk a rémület
semmi sem örökéletű
hiába törvény rendelet
mert a sok kicsi sokra megy

s lesznek fejüket fölszegők
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

olcsóbb lett volna s hasznosabb
bármilyen drága szemüveg
mely a látásra módot ad
kár volt a gyöngülő szemek
arányában a betűket
nagyítgatni jött csődre csőd
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

koncul hiába vettetünk
csillapítani éhüket
a millióknak csak velünk
ideig óráig lehet
s a szítogatott gyűlölet
csak késlelteti az időt
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

Ajánlás

Felség késő a szemüveg
annak kit elvakít a gőg
növesztik titkon szőrüket
már a hatalmas meszelők

1986

**A BUJDOSNI SE TUDÓ
SZEGÉNYLEGÉNY ÉNEKE**

Ad notam Ady Endre

D. G. barátomnak mondom

kelendő a burkus
minket még egy rongyos
forintra se taksál
senki emberboltos

nem kellünk mi múltnak
nem kellünk mi mának
kivált jövődőnek
minket itt utálnak

nem kellünk mi testvér
sem itten sem ottan
a nemkellésekbe
beleszomorodtam

hitted volna-e hogy
nyelvepecérnek álljon
a valamikori
kenyerespajtásom

kivel együtt víttunk
vettük meg a sáncot
akkor még a világ
gyönyörűnek látszott

lejárt testvér lejárt
rosszul tarisznyáltak
felezőideje
a vén ideáknak

kiszikkadt a nádas
kigyérült az erdő
nem bujdosó lenne
a nevünk tekergő

sem inde sem unde
semerre az utunk
egy-két ezer évet
vissza kell butulnunk

kelendő a burkus
hát vigyék ha adják
várjuk mint a holtak
az ítélet napját

1985

KUPLÉ A VÖRÖS VILLAMOSRÓL
avagy abroncs nyolc plusz két pótkerékre

holtvágányra döcögött végül
a kopott vörös villamos
kalauz és vezető nélkül
döcögött holtvágányra végül
a kopott vörös villamos

nem volt rakva virágos néppel
bezzeg amikor érkezett
bíborló színben sok beszéddel
meg volt rakva virágos néppel
bezzeg amikor érkezett

vöröslött de amint utólag
utólag minden kiderül
bíborát nem a pirkadó nap
vértől vereslett mint utólag
utólag minden kiderül

mint a görög tragédiában
belül történt mi megesett
a színen csak siránkozás van
mint a görög tragédiában
belül történt mi megesett

hát sic tranzit gloria mundi
a dicsőség így múlik el
honnan lehetett volna tudni
hogy sic tranzit gloria mundi
a dicsőség így múlik el

s így állunk ismét mint az ujjunk
sok hite-volt-nincs nincstelen

a magunk kárán kell tanulnunk
ismét itt állunk mint az ujjunk
sok hite-volt-nincs nincstelen

s tülekedünk egymásnak esve
ha jön a volt-már villamos
sárgára avagy zöldre festve
tülekedünk egymásnak esve
ha jön a volt-már villamos

félre ne értsd a dalom testvér
nem sirató csak szomorú
nem szeretném ha lépre mennél
félre ne értsd *ismét*/lem testvér
nem sirató csak szomorú

Mellékdal a pótkerekekre

de holtvágányra dőcögött-e
vajon a veres villamos
eljárt-e az idő fölötté
és holtvágányra dőcögött-e
vajon a veres villamos

s nem lesz-é vajon visszatérte
boldog aki nem éri meg
halomra hálnak miatta s érte
most is s ha lenne visszatérte
boldog aki nem éri meg

1992

ÉJFÉL UTÁNI NYELV

vannak vidékek ahol a
várótermekben éjszaka
a félhomály s a bűz
füstjéből mintha tűz
parázslana föl félnomád
éjfél utáni nyelv üti föl táborát
szitkok jajgatás röpköd és
arany- és kivertfogú röhögés
felkúszik a falon a mennyezetre hág
elnyomja a kinti tolató-zakotát
elhessenti a riadt mozdonyfüttyögést
nő és feszül már-már a tetőn ütve rést
köpenyed mögül félve ki-kilessz
látomás kísért hogy vajon mi lesz
mondjuk két-három század év után
a szent mihály templom gótikus ablakán
lábuk lógázva a szentély serlegét
köszöntik egymásra akár csak az elébb
leharapván a flaskakupakot
testvéreim cigányok igyatok
és isznak s amíg gurguláz a szesz
ki-kilesve fogódzót keressz
se péter se máté csak jános van jelen
fölvisít egy csecsemő hirtelen
majd kétmarokra fogja a tömött
elébuggyantott gyönyörű csöcsöt
szívja mintha szeszt óriásra nő
lehunyt pillád alatt a csecsemő
az éjfél utáni nyelv bozontos busa
és nagyétvágyú krisztusa

1982

SIRÁM

Az útra hagytak istenem
S azon se hagynak járni
Osztokodnak a testemen
Már a halál kutyái

S a házamon a rokonok
A szomszédok de más is
Széthordják hogyha meghalok
A fundamentumát is

A lélek is csak hálni jár
Hálni belém a lélek
Nem félek én attól se már
Mitől annyian félnek

Csak mondanád meg istenem
Mivégre kellett élnem
Mi célod volt s még van velem
Ilyen betegen s vénen

1988

VAGYUNK AMÍG

vagyunk amíg
lenni hagynak
se kint se bent
mint az ablak

ki-kinyitnak
be-becsuknak
berendeznek
kirakatnak

hol emennek
hol amannak
dicsekedve
mutogatnak

ilyen szörnyek
olyan szörnyek
be-bevernek
ki-kitörnek

kirámolnak
befalaznak
világtalan
vakablaknak

de ha mégis
lenni hagynak
szolgálatunk
mint az ablak

se kint se bent
rajtunk részeg
tekintettel
átalnéznek

1969

TÁVOLODÓBAN

távolra még ellát a szem
de a közeli apróságok
már a betűk is megkívánnak
félkarnyújtásnyi távolságot

és ködösül a távol is
hegygel az ég egybemosódik
és kezded el-elhagyogatni
fontosnak vélt vinnivalóid

süllyedőben emelkedőben
látod a foszló láthatárt is
osztogasd szét amid maradt
ingyen is átvisz ha ki átvisz

s hátra ne nézz kiket szeretsz
a maguk útján nem utánad
mendégélnek akaszd a fára
üresen maradt tarisznyádat

1996

VÉNÜLŐBEN
Zollman Péternek szeretettel

vénülőben mintha a gének
egyre jobban emlékeznének
naponta egy-egy apámtól látott
gesztus lát rajtam napvilágot

köhintésem is őt idézi
s ahogy ő szokott messze nézni
úgy nézek a távolba szűkre
húzott szemmel el-elrévülve

úgy rakom keresztbe a lábam
ahogyan azt csak tőle láttam
s a mosolyom is mintha benne
az ő mosolya élemedne

félszeg nótáit mondva-fújva
alkalmankint őt élem újra
bánatomban és örömömben
kívül-belül őt érem tetten

gorombaságig csupaszított
eddig rejtőző szavak szitkok
beszédbeli megtorpanásom
föltámasztja a hallgatásom

2001

MINT ÖREG FÁT AZ ŐSZI NAP

mint öreg fát az őszi nap
lemenőben még beragyog
és elköszön a szerelem

jöhetnek újabb tavaszok
hajthat még rügyet lombokat
gyümölcsöt többé nem terem

felejtgeti a titkokat
miket senki sem tudhatott
őrajta kívül senki sem

fészke is üresen maradt
elhagyták kiket ringatott
üresen ing-leng üresen

de boldogan föl-fölsusog
ha valaki még néhanap
gyér árnyékában megpihen

1990

KÉTSZER NÉGY SOR

arcom föléd hajlik még egyszer
ha majd a tengert hallgatod
mosolyod gyolcsában temess el
mikor a szemed rám csukod

(ugyanaz dűrban, későbbbről)

akár a profi gyilkosok
nyomot ne hagyj úgy ölj meg engem
a tettes kiléte titok
legyen örökre ismeretlen

1971

FELEMÁS ŐSZI ÉNEK

építsd föl minden éjszaka
építsd föl újra s újra
amit lerombol benned a
nappalok háborúja

ne hagyd kihunyni a tüzet
a százszor szétrúgottat
szítsd a parazsat nélküled
föl újra nem loboghat

nevetségesen ismerős
minden mit mondtam s mondok
nehéz nyarunk volt itt az ősz
s jönnek a téli gondok

már csak magamat benned és
magamban téged óvlak
ameddig célja volna még
velünk a fönnyalónak

1994

SZELÍD FOHÁSZ

szelíd fohász az én fohászom
félig könyörgés félig hála
hogy nem juttattál s ezután se
juttass engemet szégyenfára

de eljut-e az én fohászom
eljuthat-e vajon tehozzád
útjaidat úton útfélen
szertartások barikádozzák

nem marad-e sziklára hullt
magokként vajon terméketlen
mit egy hosszú életen át
a jövődőnek elvettem

tudom sokat eltékoztam
abból mit rámbíztál sokat
de azért ne tagadd meg tőlem
holtomban se áldásodat

2001

VALAKI JÁR A FÁK HEGYÉN

valaki jár a fák hegyén
ki gyújtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott

én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kísért eddigi utamon

valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyújt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot

vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem

1994

VÉGE FELÉ

1.
már valahol a hetedik termen túl
nyílnak csukódnak az ajtók
s te mindegyre visszalopakodsz
az egyre titokzatosabb előtérbe ahol
valamit otffelejtettél

2003

2.
egyre közelebbről
hallom édesanyámat
ne félj fiam
ne félj

2004

3.
(*a mese vége*)

voltam én is legkisebb királyfi
volt nekem is fele királyságom
volt nekem is gyönyörűséges
királykisasszony feleségem

még most is élnék
ha meg nem haltam volna

holnap is legyek a vendégetek
holnap is legyetek a vendégeim

2004

TARTALOMJEGYZÉK

Arany János kalapja	5
Gyermekkor	8
Elszabadult, fut a lovam	9
Kóbor kutya	10
Virágokon mintha járnék...	11
A kökösi hídon	12
A mi utcánk	13
Holtomig ismeretlen	15
Öreg kút az utca szádán...	16
Megrozzant az öreg malom...	17
Őszi elégia	18
Téli alkony	19
Hajnaltájt, hazaballagóban	20
Két nyárfa	22
Kétszer kelt föl...	23
Jó volna...	24
Álom	25
Forrás és pásztor	26
Vén juh az ősz	27
Bántani én nem akarlak	28
Egyszer majd szép lesz minden	29
Tűnődve áll a férfi	30
Kérdések	31
Fától fáig	32
Jó szánút, jó fejsze	36
Mezítláb	37
Téli szonett	38
Függőleges lovak	39
Nádszál	40
Háború	41
T. Á. sírjára	43
Kicsi behajló nyárfa	44
Nyergestető	45

Noé bárkája felé	47
Érzelmes költemény	48
Jönnek hozzám	49
Fekete-piros	50
Ló és lovas	54
Képeslap	55
Dalocska	56
A ház előtt egész éjszaka	57
Még csak ezután	60
Dal	61
Volna még	62
Töredék	63
Halottak napja Bécsben	64
Könyvjelző	77
Metszet	79
K. barátomnak	80
Sor(s)-vers	82
A prédikátor könyve.	84
Elrontott rondó	86
Isten háta mögött	87
Szürke szonett	88
Dél keresztje alatt	89
Invokáció	89
A folyók közt	89
Bogotai bagatellek	92
Koszorú	94
Románc	95
Ha	97
Dél keresztje alatt	98
A Corcovado Krisztusa	100
Egy fenyőfára	101
Vannak vidékek	102
Vannak vidékek	102
Előhang	102
Viseltes szókkal	103
Indián ének	104

Cáfolat	104
Örmény sírkövek	105
Oki Asalcsi balladája	106
Alázuhanó diólevélre	107
Metszet	108
Sörény és koponya	110
Első rész	110
Második rész	118
Levéltöredékek	125
Rondó	132
Csángó sirató	133
Fehéringes vers	135
Bajor Andor kései elsiratása	136
Ballada	138
Kettős ballada	140
A bujdosni se tudó szegénylegény éneke	142
Kuplé a vörös villamosról	144
Éjfél utáni nyelv	146
Sirám	147
Vagyunk amíg	148
Távolodóban	149
Vénülőben	150
Mint öreg fát az őszi nap	151
Kétszer négy sor	152
Felemás őszi ének	153
Szelíd fohász	154
Valaki jár a fák hegyén	155
Vége felé	156

Kiadja a Hargita Kiadóhivatal
Csíkszereda, 2012
A kiadásért felel: Lövétei Lázár László,
a Hargita Kiadóhivatal igazgatója

Készült a csíkszeredai Alutus Rt. nyomdájában
Felelős vezető: Hajdú Áron igazgató